menetei
gom között
en
net február hó 21-én.)
menet febr. 21-én.)
mi igazgatóság.
vény-
zon.
ma) inszaggatás, mell-, g ·-fz
schuss), lábköszvény és több effele
ellen.
kr, kettős erejü 2 frt 10 kr.
BURON
os sebtapasza,
daganatok ellen, legyenek azok vá-
által okozottak. — Egy köcsög ára
70 újkr., kisebb köcsög 35 kr.
e 10 krral több.
TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszertá-
kány urnál és Molnár urnál a váczi-
Rothschneck ur gyógytárában. —
mbathelyen: Pillich Ferencz ur
n: Kögl A. ur sorszámszedésében.
sz. — Aradon: Ströbl. — Po-
zatmáron: Ember Jakab uraknál
Czimezés: An die k. k. öst. u. kön. ung. Leinen- u. Wäsche-Nieder'age in Wien, Goldschmiedg. 3, im Neuen Bazar.

III. ÉVFOLYAM. 46. SZÁM. PÉNTEK, FEBRUAR 26. 1869

Előfizetési ár: egész évre 20 frt., félévre 10 frt., negyedévre 5 frt.

Beigtatási dij: 6-hasábos petit-sor 5 kr.; bélyegdij minden beigtatásért 30 kr.
A „nyilttér"-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

AUTONOMIA

POLITIKAI NAPILAP.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a szerkesztőséghez (Lakatos utcza 1 sz. a. 1 emeleten) intézendők.

Bérmentetlen levelek el nem fogadtatnak.

Előfizetési felhivás

az

AUTONOMIA

1869-ik évi folyamára.

Egész évre	20 frt — kr.
Félévre	10 „ — „
Evnegyedre	5 „ — „
Egy hónapra	1 „ 80 „

Szegényebb sorsu nt. káplán vagy plebános urak számára mindazáltal, kiknek évi jövedelmük a rendes congrua illetéket alig haladja tul, az „Autonomiát" mindjárt most is, 16, 8 és 4 forintért szivesen adjuk.

Az „Autonomia" kiadó-hivatala.

A szabad egyház a szabad államban.

I.

Pest, febr. 25.

Mióta a jelszót Cavour — „Róma ellen" kimondotta, s Montalembert azt Róma mellett a kath. érdekek javára magyarázta, alig van ország, hol a közszellem oly öszinte lelkesedéssel tüzte volna azt törvényhozásának reformlobogójára, mint hazánk.

Oka ennek, nem utánzási ösztön, mely a külföldi eszméket, mint divatczikkeket rövid időre a nemzeti élet toilette-jébe fölveszi — hanem inkább társadalmi viszonyaink alaktalan, zilált rendezetlensége.

Az egyház volt rendi alkotmányunk szellemében az államéletnek törvényes alkotó részét képezte.

A népképviseleti alkotmány e viszonyt lerombolta, anélkül, hogy akár az állam jogkörét e tekintetben szabályozta, akár pedig az egyházat az államtóli függőség maradványaiból kiszabaditva, azt önügyeire utalva, ott, önkörében, teljesen szabaddá, kormányképessé, önurrá tette volna.

E helyzet anomaliája, nem csak az alkotmányépitésnek áll utjában, hanem visszahat a hal.dási kérdésekre is, nyugtalanitja a polgárok lelkiismeretét, s azon elkerülhetlen harczokat ujitja meg, melyek mindig és mindenütt kitörtek, a hol uj törvényeket régi szellembem alkalmaztak!

Az ujkor és mult idők, a haladás és hagyományok, a szabad népélet és hübéri intézmények egymásrahatásának ezen az állami és közmivelődési szabad fejlődésre, ugy a hitélet és erkölcsi állapotok szilárdulására gyakorolt gátló volta, s a közvéleményben nyilatkozó szükségérzet, hazánkat a kifejlett államiság szinvonalára emelni, gyulasztják az öntudatos vágyat a keblekben egy ujan formulázott társadalmi maxima valósitása után, melytől a közszabadság biztositékait, a szabadelvü haladás emeltyüjét reméli a polgár; lelkiismeretének szabadságát, vallásoséletének fejlődését, s az önkéntes erkölcsök terjedését várja a hivő!

Lesz-e diadala e kettős várakozásnak, s ha igen, onnét fogjuk-e azt meriteni, a hol keressük: „a szabad egyház a szabad államban" hirdetett elv alkalmazásából?

E kérdést bölcsészi nyugalommal kell fölvennünk, megbirálnunk.

Subjectiv hajlamok kedvencz eszmék iránt elfogulttá teszik az elmét, s csak a józan critika vezet világossághoz az elvek zavarából.

Sokat gondolkodott e század a felett: miként vigye alkalmazásba a szabadság és tekintély elveit, a nélkül, hogy akár a tekintély szabadságát, akár a szabadság tekintélyét koczkáztassa.

A társadalmi forradalom uj alapokat teremtett a haladás számára. — De midőn a közrend szervezkedése bekövetkezett, csak a hatalom elvét találta, mely szabadságot követelt.

A tekintély, mint szemérmetes szüz, vonult hátra és sértett jogaiért a jövőhöz appellált.

Vajjon a fejlődés azon törvényéből származott-e ez állapot, mely látszatra mindig a hatalmat alkotja előbb, hogy a tekintélynek tért szerezzen, vagy pedig a romokkal boritott külélet előbb alkotott erőket szükségelt, talán hogy a beléletet visszahozhassa? a történetbölcsészre érdekes problema lehet.

Mi azzal itt nem vesződünk.

Csak arra szoritkozunk, hogy mig a politikai állam e hatalmat kisebb nagyobb sikerrel csaknem az egész continensen megmenteni tudta s a politikai jogrendet bizonyos formákban viszszaállitá: sokkal kétesebb szerencsével keresgélte az alapot, melyen a tekintély elvének állandó győzelmét biztosithatta volna.

Minden e téren alkalmazásba vett kisérlet az állam részéről, meghiusult. Talán azért is, mivel hiányzott a jó akarat őszintesége.

Az átmeneti korszakok minden hibáival találkozunk e képnél. A politikai és vallási társadalom ugyanazon mintákba öntetett, s az államférfiui bölcseség nem birta feltalálni a differentiák politikáját, mely a legutóbbi években, a különválasztás és csoportositás elvét az állami és társadalmi szabadság és önkormányzat valósitásában igyekszik megoldani.

Igy vonul mindinkább saját medrébe viszsza idegen jogterek összpontositásából az állam.

Igy emelkedik jogtudatának érvényt követelő arczával a központositási államrendszer karjaiból szabad életre, az egyház.

A hatalom megmenti a szabádságot az államban.

A szabadság kibékül a tekintélylyel — az egyházban.

Zoványi.

Pest, febr. 25.

A közjogi szóvita, mely a kiegyezkedési törvények megalkotása óta, a sajtót és nemzetet leginkább foglalkodtatja, két közjogi ellennézet összeállitása körül forog.

A jobboldal a XII. t. cz. pontjaiban kimondott és körülirt népszövetségi politikában hiszi és vallja a belbékét megmentettnek, s az alkotmány és államiság érdekeit biztositottnak a nemzetiségi szenvedélyek izgalmaiba dobott jelen viszonyaink között.

Az ellenzék; nem tagadva a birodalom másik felével való népszövetségi viszony történeti tényét és politikai kényszerüségét: a XII. t. cz-ben mégis az állami függetlenség garantiáinak feladatását, az osztrák politika önügyeinkre való további befolyásának utját látja. E felfogás egyszersmind azon praesuppositumot is magával hordja, hogy a jobboldal, midőn a XII. t. cz. megalkotta, meghasonlott a nemzet multjával, feladták őseink hagyományos, önállósági politikáját.

Ezen föltévesek czáfolatára egy röpirat jelent meg e napokban, mely a 67 ki kiegyezést és Bocskay, Bethlen, Rákóczy népszövetségi politikáját állitja szembe, kimutatni igyekszik, hogy az állami függetlenség küzdelmei, melyeket Árpád vére, a Habsburgháznak a magyar trónralépte óta követett, földterületi és culturai viszonyoknál fogva épen ugy, mint politikai kényszerüségek alapján, az osztrák császárságnak Lajtántuli népeivel való népszövetség felé gravitált, és a magyar haza összeomlását csak is ily népszövetség alkotásában vélte kikerülhetni.

E röpirat eszméit, a történelmi analog helyzetek találó összeállitásánál fogva is okszerünek látjuk, részletesebb figyelemre.

Rudolf uralma alatt az erdélyi rendek nyiltan az osztrák szövetségi politika terére léptek. E politika élén Bocskay állott, ki a török véduraság megtörését, csak a habsburgi kormánypálcza alatt egyesült osztrák népek szövetségében kereste.

S midőn a gyulafehérvári országgyülés rendeinek nevében Rudolfnak és örököseinek hüséget esküdött, Bocskay egy oly politikának alapját rakta le, mely Erdélynek Magyarországgal való unióját magában foglalá.

E szövetségi viszonynak elve nem merült el a lázadás romja között sem, melynek lobogóját később maga Bocskay tüzte ki Magyarországon.

E lázadás nem a németszövetség és Habsburg dynastia ellen irányozott függetlenitési törekvések következménye volt. Söt nyilván való, hogy Bocskay oly szellemben igyekezett vezetni a fölkelést, mely egyaránt hagyományos nemzeti joghüségünket, szabadsági érdekeinket, s állami önállásunkat, az alkotott szövetségi szervezetben nem megsemmisiteni, inkább biztositani látszik.

A bécsi kormány jónak látta, a népszövetségbe jött Magyar- és Erdélyország állami önállóságát, összpontositási törekvések által veszélyeztetni. A szabadságára féltékeny nemzet, a bécsi absolutismus ellen kelt csupán sikra és nem a népszövetség jogformái ellen.

A bécsi kormány a szövetségbe lépett Magyarország irányában is német politikát üzött, az udvar és korona tanácsából a magyarok kizárva voltak. Ebbeli eljárásuk indokát ugyan a török invásiók ellen nyujtott védelmi segélyben keresik s abban, hogy a culturailag alantabb fokon álló magyart a fejlettebb német civilisatio által egyszersmind állami azonosságba, egységbe olvaszszák; de a magyar faj szivós életképessége s kitünő politikai eszélye ellensulyozta ezen törekvések sikerét, s a lázadás, melyet a magyar nemzet az arany bullában biztositott jogok és törvények nevében inditott a bécsi absolutismus beolvasztási merényletei ellen, teljes szakadási jellem helyett opportunus és mérsékelt politikát irt zászlajára, a melytől távol maradt a dynastiával és osztrák népekkel való szövetség felbontása.

Bakony-aljai levelek

III.

Utolsó levelünkben felemlitettük, és egyszersmind erősen hangsulyoztuk azon őszinte, és komoly nézetünket, melyet ugy hiszünk, hogy ekkorig elég jogosultan táplálunk keblünkben az Autonomiáról — ma hozzáteszszük még azt, hogy mindazokról, ha csak egy rövid pillanatig is kétkednénk, akkor letennők azonnal e lapok számára örökre a tollat!

De tiszta öntudattal folytatjuk tovább a megkezdett munkát, mert jól tudjuk, hogy szerény és igénytelen törekvéseinkkel egy olynemes küzdelemben veszünk parányi részt, mely végső elemzésben kizárólagosan csak is az összes magyar egyház jogosult ohajait kivánja érvény és jogerőre emelni!...

Az autonomicus mozgalmat, s az ez irányban megkezdett nagyszerü müvet, erkölcsi kötelme amugyis, tehetségéhez aránylagosan, mindegyikünknek támogatni!.. s habár csak egy kis homokszemmel is, de hozzájárulni és csüggedhetlen kitartással annak monumentális épitkezésében tevékenyen közreműködni annál is inkább, mert a jelenleg fennálló viszonyok közt, hogy tul ne szárnyaltassunk, százszorosan viszhangoztathatjuk ama intelmet: tempus enim breve est!...

Ime közelg az országgyülés uj aeraja, nem tudhatjuk, hogy a teendők nagy halmaza, mint hazánk bölcse Deák mondá, — mely annak előtte áll, nem fogja-e eme jogosult igényeink tettleges megkezdhetését a cselekvőség szinvonaláról lesodorva, azt minél tovább, egész a bizonytalanság határaig ujra majd elodázni!

Igen kivánatos, hogy ne teljesüljenek rajtunk ama végzetteljes történelmi szavak, melyek mintegy intőjelként vannak feljegyezve: Roma deliberante, Saguntum perit!...

Ugy látszik, a „M. Á" s az „Autonomia" békés tábora közt ez érdemben annyi a különbség, hogy mig az előbbi nézeteiben egy kissé laxus, addig ez utóbbi scrupulosus!...

E vonatkozatban azt mondhatnák ugyan, feleslegesek ily gyenge aggodalmak, hisz a kezdeményezés, s a keresztülvitel jogereje, illetékesen, a magas püspöki kar kezeiben nyugszik! mely jól tudja azt, hogy az ildomosság határai közt, — mennyire, és mit kell, vagy mint nem kell, a magyar egyház érdekei iránt rögtönözve siettetni!

Ez ellen nem is volt valaha szándékunk sikra kelni, de azon alázatos véleményt még is bátrak vagyunk koczkáztatni, hogy a mellett, mi sem vagyunk és lehetünk kizárva, az egyház küléletéből sarjadzó, és annak csak is külső módozatait érintő joggyakorlat complexumából, söt ahhoz, mint a hitélet másodrendü őrei, éber közmunkásai, és tevékeny napszámosai hozzá szólhatni, küldetésünknél fogva is már jogositottak vagyunk!...

Tehát korszerü initiativákat nem csak tehetünk, hanem azok kellő felkarolását opportune és erélyes kitartással egyszersmind szorgalmaznunk, és nyilvánosan a világ szine előtt, discutiálnunk is lehet!...

Ugrást, mi sem akarunk tenni, de stagnálni sem akarunk ott, hol a cselekvő erő kezeinkből nagyon könnyen örökre kicsavartathatik!... s pedig azon mérvben, hogy saját belügyeinkben végtére sine nobis de nobis fognak intézkedni, fennmaradván azon elavult jog, melyből a sérelmek hosszu lánczolata szokott rendesen összeállitatni;

Ezután a szemrehányás ónsulyja csak is reánk nehezednék, melyszerint elaludtuk, — hogy ne mondjam feladtuk interconfessionális jogainkat!...

Ezen kényes sarkpont körül fordul meg a mi ernyedetlen kitartásunk, és sürgető felszólalásunk!

Mi néha, midőn egy egy, a nem tetszés nehéz vádjában eléggé részesülő oldalpillantást teszünk, akkor is csak tisztán a paritás azon komoly érveire támaszkodunk, mely szerint az ezredéves magyar egyházat szintugy megilleti az, hogy saját belügyeiben minden beavatkozások nélkül intézkedhessék!...

Lelkesülés nélkül a nagy eszmék még csirájukban elfonnyadtak és termő erőre soha nem vergődtek, ezt a tulkapások ellen mérsékelni szükség ugyan, de megsemmisiteni nem szabad!...

Azt igen bölcsen felismerjük mindannyian, hogy a mi autonomicus szervezkedésünk nagyban elüt és sokkal több nehézséggel jár, — mint más hitfelekezeteknél! mert itt az apostoli jogok minden időkben kell, hogy elvitázhatlanul fenálljanak? de a nehézségeket oszlatva, előre kell mégis törtetnünk! mert ha nem haladunk, okvetlenül el fogunk maradni!

Az autonomicus befolyást körül lehet és körül is kell irnunk akként, hogy egyházunknak ne hanyatlása, hanem biztos felvirágzása eszközöltessék!...

Azt józanul, mint hü gyermeke az egyháznak, senki sem akarja elérni, mit röpeszméiben a protestantismusról oly szépen fejteget Perger ő msga, a hol a többi közt azt mondja: „a protestantismus sehol sem bir szabad és erélyes egyházkormánynyal, s nem is birhat, egész élete szüntelenül tartó s megujuló csatában merittetik ki, mely a világi s a papi rend közt folytattatik — a hegomonia felett; hogy kié legyen az elsőség a kormányügyekben? Mind a két részről lankadatlan kitüréssel megtámadások történnek e jog miatt, s hogy a papság huzza mindig a rövidebbet, közönségesen tapasztaltuk. És e kormány-zavart, melyet maguk is bajnak neveznek, egyedül azért pártfogolják, mivel szabadságuk kifolyása" — mi ugyan az ő szavaival folytatva, bizonyos szempontig feltétlenül aláirjuk azt is, hogy: Mi nem vágyódunk utána, s örömest hagyjuk nekik e kormányformát, mert hol a hatalom utáni szüntelen vágyódás s küzdelem emészti fel a békét s a tényező erőket, ott jelül szolgál ezen állapot, miszerint a testben kóranyag dul.

De hozzátesszük, hogy bennünket azon hit és meggyőződés lelkesit, hogy nálunk az autonomicus élet okszerü berendezése fogja egyedül a magyar egyháznak korunk áramlásai közt a szükséges tekintélyt, fényt, erőt, és befolyást kölcsönözni, — evvel pár huzamban a már ingó egyensulyt ujra fentartani, — és nem engedni soha, hogy annyi sok igazságos testületi érdekeink, a morális és az anyagi világban egyiránt, valaha az irigység máglyáján feláldoztassanak!...

Azért tisztelettel jesen üdvözöljük is azon kegyes főpásztorainkat, kiknél az első lépés e magas czélhoz már megtörtént! — és egyuttal ohajtjuk, hogy e vonatkozatban az összes püspöki kar uj elaborátuma mielőbb azon ohajtott phásisba lépjen, — melynél nem kell többé azt mondanunk, Autonomiánk! hol késel az éji homályban? — A viszonttalálkozásig.

Ujlaky József.

Pest, febr. 25.

A hasra esett nyolczas ismét megszólalt. — Amit soraiban olvasunk, csak oly hátra esett valami mint a jegy, melyet czikke elé bigyesztett. — Lapunkról igy kezdi „Egy Pesten megjelenő és magát katholikusnak tartó lap." — Mintha csak mondaná „Ime uram! én nem vagyok olyan, mint a többi" mint azok a publikanusok ott az „Autonomiá"-nál, mely elég vakmerő magát kath. lapnak nevezni."

Ugy látszik a Krisztus idejéből való irástudók és pharizeusok föltámadtak ama bizonyos lapnál. — Olvasóink ugy is tudni fogják, melyik az — ha a pharizeusok czime nincs is rányomva.

A famosus okoskodó egy pár sorból, melyekben egyik czikirónk Krisztus urunk példájára utalva állitja, hogy őt, az isteni mestert kell utánoznunk, azt a következtetést vonja le, hogy czikkirónk, Krisztussal teszi párvonalba önmagát.

Hallott e valaki valaha ily rémséges logikát? — Ilyennel csak a pharizeusok birhattak! —

Tovább is megy a hasra esett nyolczas.

Az egyházi liberalismus II ik czikkében az incriminált passus értemenye, mint t. olvasóink tudják — ez: Krisztus urunk liberalis irányban müködött, liberalis alapra fektette az egyházat, liberalis példát hagyott számunkra. Nekünk nem csak szabad, de kötelességünk őt követni.

Ezen egyszerü és a józan észen alapult következtetésen fönakad; és a legnaivabb kérdések egész sorát teszi föl czikkirónknak, — kérdéseket, melyekre ha az elemi iskolába járó tanitványunk nem tudna felelni, aligha secundába nem tennők.

Hanem természetesen modern pharizeus szomszédunk csak ugy fél a liberalismustól, mint a gonosz szellem a szentelt viztől!

A népnevelés kérdése a bajoroknál.

** Több év óta divattá lőn a sajtóban ugy, mint azon kivül ezen hazafias exclamátióval kisérni az iskolaügy terén felmerülő vagy népünknek a közművelődésben való elmaradását feltüntető bármi viszás eseményt: „Népnevelés, jöjjön el a te országod."

E szép óhaj azonban a gyakori, számtalanszor helytelen használat által valóságos locus communissá vált; pedig annak megunt frázissá törpülnie nem szabad, mert horderejét még a nálunknál müveltségre nézve előhaladottabb országokban is ugy fogják fel, hogy a népnevelés s egyátalán az iskola-ügy körüli ujitások és intézkedések kérdése az alkotmányos küzdelmek egyik legfontosabbikát képezi.

Nem lesz érdektelen erre vonatkozólag a bajor képviselőház f. hó 17-ki ülésének jegyzőkönyvét kivonatban áttekintenünk, melyben az iskola törvény nagy horderejü 3. czikkének első kikezd se tárgyaltatott.

Három javaslat lőn a ház asztalára letéve, egyik a kormányé, melyet Dr. B a r t h képv. vett, némileg módositva, védelme alá s következő: „A vallásoktatás és a népiskolákban a vallás erkölcsi élet iránti intézkedés és azok vezetése a II. akotm. pótlék 38 és 39 § a, a concordatum I. függeléke 4. czikkének 4. kikezdése,— s az ehhez kapcsolt II. függelék (Edict über die Angelegenheiten der Protestanten) 11 és 14 § ai értelmében az egyházi főhatóságokat illetik.

A másodikat Dr. E d e l képv. terjeszté a gyülés elé következőkép formulázva: „A vallás-oktatás iránti intézkedés és annak, valamint a népiskolákban a vallásos nevelésnek vezetése az egyházi főhatóságot illeti."

Végül a harmadik javaslat az ez ügyben kiküldött bizottmány fogalmazása, mely igy hangzik: „A népiskolai vallás oktatás iránti intézkedés és annak vezetése az egyházi főhatóságot illeti."

Dr. E d e l javaslatának indokolására felhozza, hogy a bizottmányi javaslatból könnyen azt lehetne következtetni, mintha általa az egyház befolyásának csupán csak a forma szerinti vallásoktatásra szoritása czéloztatnék, mintha a papot szaktanitóvá tenni, s őt minden más befolyástól megfosztani kivánná. Ez által szerinte sem az állam sem a vallás érdeke nem mozditatik elő. Az iskolának nem egyedül az oktatás, de a nevelés is feladata, s a vallás igazságait nem csak tudni, de a szivben átérezni és a gyakorlati életbe is átvinni szükséges. — B. Stauffenberg mondá tegnap: a vallás-erkölcsi nevelés a család tisztéhez tartozik: szóló tovább megy és azt mondja; az egész nevelés a család feladata. De épen a családi nevelés elégtelensége miatt áll fen a nyilvános nevelés. Egy családnál az akarat, másiknál a képesség hiányzik a jó nevelésre. Megengedi, hogy vallás erkölcsös iskolatanitók sokat használhatnak a vallásos nevelés ügyének, azonban nem mindenik van közülök a kereszténység szelleme által át hatva; vannak vegyes iskoláink, melyekben e tárgy csak igen szük körre szoritkozhatik. Az ifjuság vallásos nevelése az egyház természetszerü hivatása, s az ő lényéhez és ősjogához tartozik az emberek üdvét munkálni.

Ez szóló nézete, melyet a kath és prot egyházi törvények-, az államjog és a II alk. függelékből vett több idézettel kisért meg megerősiteni. A felnőttekre nézve vallási kötelmeik mikénti teljesitése saját magokra hagyandó, s csak nyilvános botrány esetében legyen joga az egyházi hatóságnak közbe lépni, a kis koruakra nézve azonban kiterjedettebb befolyást kell az egyháznak engedni, ezek a vallás-gyakorlatokra kényszeritendők s ezért a vallás-erkölcsi nevelés kezelése csak egyházi közegekre bizandó. Javaslatát annál inkább is elfogadandónak véli, mert ez által a félreértések és zavaroknak eleje vétetnék.

Dr. B a r t h javaslatát megállapitandó elmondja, hogy hite szerint itt az alkotmány illető határozatait is figyelembe kell venni, melyek szerint az egyházi hatalmat a lelkiekre nézve hatáskörében akadályozni nem szabad. Szerinte a bizottmány egy hézagot hágy betöltetlenül, mert javaslatát csak egy pontra nézve alapitja az alkotmányra, mig ellenben ő a kormány javaslatában mindent kifejezve talál, a mi kivánatos s azért elevenité azt fel mai módositványában.

Dr. B r a t e r a biz. javaslat mellett nyilatkozik. Edel és Barth javaslata között csak szerkezeti s nem a hatást illető különbséget lát, mely egyik vagy másiknak elfogadását okozhatja. Tárgyilag mindkettő ugyanazonos. Az átalános vita alkalmával kimondatott, hogy mindenféle nevelést a vallás szellemének kell átlengeni. Ha tehát e mellett a szóban forgó javaslatok egyike elfogadtatnék, az által az iskolák kormányzata a clerusnak adatnék át. Ha egyházról van szó, csaknem mindig a kath. egyház értendő, melylyel szemközt, állásánál fogva, a törvényhozás elé nem csekély nehézségek gördülnek. Ha ugyan az a világi hatóságot kiszoritani nem képes is az iskolából, mégis ez esetben kettős iskolai kormányzat jönne létre, két vetélytárs, az illető tanfelügyelők a v. e. életre való ugyanazon felügyeleti joggal, melyre nézve a clerus igényei alig türnének korlátozást. Ha ezen javaslatokhoz ragaszkodnánk, akkor a nevelés vezetését nem lehetne a 109. czikkben jelzett felügyelésnek az egyházra való egyidejü átruházása nélkül képzelni. Nem látja be, hogy mért kellene a v. e. neveléshez egyházi állás. Ez a papi hivatásnak a világiaktól való elkülönitése lenne, minden legcsekélyebb jogalap nélkül.

A hivatásos tanitó ép ugy befolyhat a nevelésre, mint a pap, s azért köztök a képesség tekintetéből semmi különbséget tenni nem szabad. Istenre mondja, hogy a vallás ép ugy nem lehet privilegiuma a clerusnak, mint az erkölcsösség (átal. helyeslés). Nézete szerint a biz. javaslat nem rejt semmi veszélyt a v. erk életre, a legnagyobb veszély a módositványok elfogadásában rejlenék, mert a clerusnak az iskolai térre való átcsapása bizonyos körülmények közt a legnagyobb bajokat szülhetné. A biz. javaslat teljesen az alkotmány terén áll, mig E d e l és B r a t h módositványai azon tul terjeszkednek. Az alk. csak az egyház vallásoktatásáról szól, egyébről nem. Tiltakozik az ellen, hogy a bajor államjoggal és törvényhozással szemben a concordátumra történjek hivatkozás, itt csak a II. alk. melléklet 38. czikkét fogadhatja el kiindulási alapul, s ezt is a javaslatnak nem a 3. de 109 cz. szerint, mely az iskolai felügyeletről szól. Továbbá azon állitás megdöntésébe bocsátkozik, mintha a bizottmány az egyház alkotmányos jogait sértette volna, mert ez csak azt czélozta, hogy az ki ne terjesztessék. Ily kiterjesztett befolyás, mint Edel akarja, az alkotmányban nem gyökerezik. az alkotmány gyülés jobbat nem tehet, mintha a biz. javaslatát elfogadja, ha azon tul terjeszkedik, ellenmondásba jön önmagával.

Dr. F i s c h e r képviselőt az ekkép elmérgesitett kérdés heves beszédre ragadja, Dr. Barth javaslatában az alkotmány megváltoztatását látja. Azon párt, melynek B. hive az iskola törvény fenti czikkelyét mindjárt előterjesztésekor az egyház elleni merényletnek nyilvánitotta, s a képv. ur jelen javaslatában beismerve találja azon körülményt, hogy az nem igazságon nyugszik. —

E d e l javaslatát igen jámbornak állitja, melyet más körülmények között, ha a clerus a kérdést annyira élire nem állitotta volna, elfogadhatónak tartana, igy azonban annak támogatásával fel kell hagyni a, mert fél, hogy e különben ártatlan inditvány az ellenfél által hamis tőkévé alkottatnék, s igy a bizalmatlanságot egészen indokoltnak tekinti.

Csak mutatványul hoztuk a bajor törvényhozásban történt viták részleteit, hogy adalékkal szolgáljunk azon világos tény constatálásához, miszerint vegyes felekezetü államokban, az iskolaügyet illetőleg nem csak az egyes felekezetek egymással, hanem az állam is folytonos surlódásokban áll az egyházi érdekekkel; tulajdon jogát és befolyását akarván mindegyik érvényre juttatni.

Nálunk e bajt egyedül az autonomia alapján lehet ovatosan kikerülni, kimondatván az egyház és állam paritása minden oly kérdésben, hol az állam és egyház kölcsönösen jogot formálhatnak és mint coordinált autonom tényezők gyakorolhatják elveik sérthetlenségét a törvény oltalma alatt.

Horváth Mihálynak

szegedi választóihoz február 18. mondott beszéde.

(Vége.)

Ha 1848-ban delegatio van, nem lett volna belháboru, mert nem talált volna tért a reactio. Törüljük el a delegatiot, s megint könnyen támadhatnak oly bonyodalmak, melyek a belháborut felidézhetik. A delegatio és a közös miniszterium a leghelyesebb kapocs köztünk s fejedelmünk egyéb országai között, melyekkel szövetkezésben élünk maga a végzet utasitott bennünket. 1848-ban még nem volt köztünk megkötve a közös ügyek közös intézését szabályozó szövetség. Országgyülésünk akkor egy választmányt küldött fel Bécsbe a többi tartományok országgyüléséhez; de a bécsi országgyülés nem akart érintkezésbe ereszkedni velünk. S mi lett a következés? A reactio tért nyert, érdekébe vonta Ausztriát s megkezdte ellenünk a háborut! — És ennek mi lett az eredménye? Mi is, ők is hosszu időre elvesztettük alkotmányunkat, — az absolutismus zsarnoksága vasvesszővel uralkodott felettünk és felettök is.

A delegatio, mely a két állam egyetértését biztositja, biztosit bennünket egyszersmind a reactio és a zsarnokság ellen. Ettől ugyan nincs mit félnünk mostani uralkodónk alatt, kit az absolutismusból meritett keserü tapasztalatok, bizvást elhihetjük, mindenkorra őszinte barátjává tettek az alkotmányos kormányzatnak. De ki állhat jót a jövőért? A statusbölcseség pedig épen abban áll, hogy oly intézményeket alkosson, melyek segedelmével a népek szabadságérzete mindig képes legyen megőrizni a szabadságot, és megvédeni magát a kényuralom ellen.

Nincs tehát okunk eltörülni a delegatiot és a közös miniszteriumot, miután szerződésünk szerint, melyet a fejedelemmel és Ausztriával kötöttünk, egyenlő joggal és befolyással a teljes paritas alapján intézhetjük közös ügyeinket; s ha mi hiány ezen uj intézmények körül azoknak nehány évig való működésében mutatkozni fog, azok megjavitására később is reá érünk; most ideiglen, mig t. i. a belreformokon túl nem esünk, ezek körül minden őrködésünknek egyedül arra kell szoritkozni, hogy csakis azon ügyek tartozzanak a delegatio és a közös miniszterium intézkedése alá, melyek valóban közösek s külön egyik fél által sem intézhetők el a másik jogainak csorbitása nélkül. S e mellett arra kell figyelnünk, hogy delegatiónk csakugyan erélyesen gyakorolja a paritás jogát, kormányunk pedig szintugy, mint delegatiónk — szemes legyen és mindig gondosan ellenőrizze a közös miniszteriumot minden közös ügyeinknek elintézésében.

De nem akarok ezekről tovább szólani, hiszen százszor bebizonyittatott már, ugy az elmult országgyülésen, mint a sajtó által, hogy a delegatio és közös miniszterium nemcsak, hogy nem csorbitja függetlenségünket, hanem különszerü, sajátságos körülményeink közt inkább a legalkalmasabb annak megvédésére, és azon fő statuselv megtestesitésére nézve, hogy mi felettünk, a mi befolyásunk nélkül, senki épen semmiben ne intézkedhessék.

Csak egynémely más oldalról kivánom még megvilágositani az ellenzék irányát s annak következéseit. Mi az ellenzék czélja? Miként programmjában hirdeti: eltörülni a delegatiót és közös miniszteriumot, felforgatni az 1867-iki alaptörvényeket. Minthogy azonban a bennünket és Ausztriát közösen érdeklő ügyek azután is fennmaradnának, mit akarna azok mostani kezelésének helyébe állitani? E módozatról még soha sem nyilatkozott határozottan az ellenzék. De legyen az bármi, hihető-e, hogy a fejedelemmel és osztrák népekkel kötött szerződést egyoldalulag, a magunk részéről eltörölhetnők? És ha a fejedelem s többi tartományai ezen alapokat megváltoztatni nem akarják, aminthogy még most nem is akarhatják, mert arra eddigelé sem részünkről, sem az ő részökről nincs is ok, — mit teend akkor az ellenzék? — Fegyverhez fog e nyulni, hogy őket kényszeritse?

Ne mondja pedig senki, hogy e beszéd által magunk is bevalljuk, hogy korlátolva van függetlenségünk, mivelhogy alaptörvényeinket kényünk-kedvünk szerint, mától holnapra meg nem változtathatjuk. Azt csak nem fogja senki kétségbe vonhatni, hogy Schweiz független, s nálánál szabadabb ország nincs Európában. És vajjon nincs e még ott is korlátolva az országgyülés az alapok megváltoztatásában. Ott még csak vitatkozni sem szabad a képviselőknek az alapokról! Egy törvény áll ott fenn, mely pontosan meg is tartatik, mely szerint csak minden 10—12 év után egyszer lehet szó az alapok megváltoztatásáról. És még akkor is előbb az összes nemzetnek szavaznia kell a felett, vajjon akarja e revisio s módositás alá vetni azokat. S ha a nemzet nemmel szavaz, mint ez épen pár év előtt történt, 12 éven át ismét tilos az országgyülésen vagy a sajtóban feszegetni az alapokat.

E törvényt bölcs előrelátással alkotta magának a svájczi nép, nehogy azon izgalmaknak s megrendüléseknek szükség nélkül, derüre borura kitegye az államot, minőkkel járna még ott is az alapok megváltoztatása. Ott pegig már régen minden a legjobb rendben van, minden korszerü reformok keresztülvitettek. Pontos az igazgatás, gyors s részre nem hajló az igazságszolgáltatás, virágzik az ipar, gazdászat és kereskedés, jók a közlekedési eszközök, mintaszerü a rendőrség, magas tőkélyen áll a közoktatás stb. stb. Miénkünk még mindez hiányos, rendezetlen. És mi mégis annyi függetlenséggel s szabadsággal nem érhetjük-e be, mennyi a szabad, köztársasági svájcziakat, boldogitja!

Polgártársaim, legyünk előrelátók és mérsékletek a szabadság gyakorlatában, meggondolván, hogy a szabadságot nem a zsarnokság szokta megölni, hanem a szabadsággal élni nem tudás, a szabadság tévedései, melyeket szabadosságnak nevezünk. Ovakodjunk ettől. Ne legyünk elbizakodva henczegők s a szabadságot korlátlanságban keresők, nehogy rólunk is joggal el lehessen mondani, hogy meg tudtuk ugyan szerezni, de nem tudtuk gyakorolni, megőrzeni szabadságunkat, mert azt a mult századi lengyelek példája szerint szabadságban keresvén, minmagunk temettük el.

De tegyük fel, hogy a baloldal, mely most annyira törekszik magának többséget szerezni a jövő országgyülésen, mely e végre még a szélső ballal is összeolvadt ideiglen, bár Tisza Kálmán nem rég arról vádolta a szélsőbalt, hogy magát a társadalmi rendet veszélyel fenyegeti, tegyük, mondom, hogy többségre jut a baloldal, s leszavazza a Deák-pártot, megváltoztatja az alkotmány alapjait. Mi lesz a következés? Nem az-e, hogy a Deákpárt, azokat meggyőződése szerint védenie kellvén, azt fogná is tenni erélyesen? Igy aztán örökös harcz fog kifejlődni az alapok felett a nélkül, hogy valaha reá érnénk arra, mi reánk nézve a legfontosabb, mi valóságos életkérdés, hogy megkezdjük s végrehajtsuk va a hára a szabadelvü reformokat, az igazságszolgáltatásban anyagi s erkölcsi érdekeink előmozditásában?

Mit mondanának azon gazdáról, ki bár az ősöktől reámaradt lakháza már elég jó állapotban van, mert azt már maga is kitatarozta, mit mondanánk róla, ha a helyett, hony rosz földjeinek, szőlőjének, rétjeinek javitásához fogna, tőkéjét ezekbe fektetné, erejét és idejét ezeknek jobb karba állitására forditaná, hogy eddigelé kevesett jövedelmezett gazdagsága többet gyümölcsözzön, mindig csak lakházát akarná ujra és ujra lebontani, hogy mind divatosabb, szeszélyének megfelelő házat épitsen, e mellett pedig gazdaságát pangásban hagyná, minek következtében, mire az uj ház felépült, az elhanyagolt gazdaságban végbukásra jutott?

Ilyen pedig a baloldal, minő ezen szeszélyes gazda. Istennek hála, lakházunk, alkotmányunk már eleg kényelmes arra, hogy benne lakhassunk, dolgozhassunk, ügyeinkben előrehaladhassunk; most már csak gazdaságunkat javitsuk, mert ez bizony rosz karban áll. S ha majd aztán jól be lesz rendezve gazdaságunk minden ága, virágzókká lettek földjeink, iparunk, kereskedésünk, — isten neki, ha tetszik, akkor majd uj házat is épithetünk. A baloldal azonban reformok, javitások helyett megint csak meddő közjogi vitákat akar felidézni az alapok felett; ő minden áron uj házat akar épiteni, habár, — mig ezt felépitenie sikerülhetne, végkép elpusztul is a nemzet gazdasága.

Avagy nem érzi e a baloldal, hogy mennyi javitani, reformálni, igazitani valónk van az ország belügyeiben? Dehogy nem érzi, hiszen maga is elégszer emlegeti azokat; tudja ő is, hogy igazságszolgáltatásunk oly rosz és lassu, hogy Európa szinte gunyol bennünket miatta; tádja ő is, hogy megyéink, községeink gyökeres reformot igényelnek, mert hiszem lehetetlen nem látnia, hogy beladminisztratiónk, hasonlitva egy jól berendezett

államhoz, alig nevezhető tö
detlenségnél; tudja, hogy
setünk aránylag csekély, i
fejletlen, közlekedési eszk
szer hiányos, behajtása
egyenlőtlen, köznevelésünk

Mindezt s ezernyi má
minduntalan a Deákpárt:
közjogi vitákkal, ne pazar
a reformokhoz, oly rosz ka
sához, hiányaink potlás
megint csak a delegatiók
hadsereg felett akar vitat
az 1867 i törvényeket, s v
annyi erőfeszitéssel lehete
menni oda, hol 1865 ben v
közjogi vitákat a közös fe
elhalaszlani az oly égető h
nak már ugyis eléggé bizt
s hasonlók felett vitázhass

Most ugyan legujabb
és czikkeikben a baloldal
radalom, hanem ők is ref
széd, melylyel csak a köz
hiszen józan hazafiak cl
nyiltan, hogy ők egyenes
tudják, hogy akkor tömeg
általok elcsábitott közöns
mat, hanem reformot ak
programmjukban a delegá
törlését, mi végelemzésben
ségkivül forradalomra v
miért akarják a közjogi v
a drága időt, mely a refo
Azt hiszik-e, hogy lehets
zési alapokat felforgatják
málni akarnak, le kelle
jait? A delegatio s közö
nem lehet-e reformálni a
gáltatást, teremteni uj ad
emelni az ipart s kereske

És hagyján, ha mé
ér! Ha várhatna, hogy a
oly rövid idő után eldobn
reállt, az ország többsége
dő államszervezetett, s m
uj experimentumot, bár a
rencsétlenség, sem semm
a fenállót pedig a czélsz
bölcsebb férfiainak, maga
nek pártolása ajánlja. I
is tudhatja, hogy az elfo
bizony nem lehetne soka
mét barczra ne keljünk
többi országokkal. És i
kerre, mégis el akarja
szükséges reformok m
tésétől!

Ime ezek lennének
gyülésen a baloldal többs
félek. Bizom a nemzet
könnyelmüleg eldobni, s
alig remélt nagy vivma
törvények biztositanak sz
tartva, ezentul már gy
reformok megalkotásáh
nemcsak harcz és háború
korigényelte reformok
maradás is a világban,
egykor oly hatalmas tö
kézzel fogbatólag bizony

De van az ellenz
nak még egy más, nem
mint lenne, — ha siker
gatása. A baloldal uto
tévedései, balfogása el
az uj rögös pályán a k
tévedéstől s balfogástó
sel mindent, a mi tört
kormányt más, jobb elj
de mindig nem lehet,
A baloldal az által, hog
mindig ezeket támadja
lenes téren áll, lehete
nyira szükséges, alkot
teszi az ellenőrzést. É
hasonló ellenzéket a m
umban, sem Angliában,
sutt mindenütt a szab
nak, s a kisebb nagy
különböznek egymástó
tárgyává sehol sem tet

Mert mi is az ell
igazán alkotmányos a
szoritkozik: 1-ör hog
korlátolja a kormányt
a tévedéseket, és 2-o
kényszeritse a baladás

A mi baloldalun
egyiket sem teljesiti, ső
kat felszegeti, minden
nyodó embernek lehet
ákpártiakat, kik külö
magokban kedvet me
hibáit, vagy hallgatás
kényszeriti, nehogy a
az alapok is felforgatt
dal által.

Nem rég egyik
gettem, azon naiv vá
meg van elégedve a ba
ez egészen az ő malmo
mindig a kiegyezést
kényszeriti a kormány
minden alkotmányos e

Vajjon nem e
is a baloldalnak a
maga eljárását, s
alakuljon? — És, n
miután legujabban mé
szélső ballal is egyesü
tóknak, hogy oly képv
gyülésre, kik az alapo
lehettünk elégedve, b
nak a meddő közjogi
jöket az oly igen sz
sére akarják forditani,
gáltatás javitását, gaz
sőt, s e végre a közlek
közoktatás jobb karba
bályozását s mind a
merendik feladatuknak
régóta létezuek s mely
káig a nélkül, hogy s

AZ „AUTONOMIA"
TÁRCZÁJA.

A Karagyorgyevics pör.

(Folytatás.)

Pest, február 12.

E l ő a d ó: Trifk. Pál mint a tegnap felolvasott itéletből láthatjuk, mult évi julius 27 én a belgrádi tszék által, szintén 20 évi fogságra iteltetett, mely rajta akkor lenne végrehajtandó, mikor a szerb kormány által kézre kerittethetik.

Ezen itélet indokai következők: Először Radovanovics vallomása, melyből kiderült, hogy Rad. vádlottal levelezésben állott politikai dolgkora nézve; hogy Trif. a mult évben jun. hóban Rad.nak irt, miszerint az meggyőződjék az iránt, hogy milyen érzelmü a nemzet Mihály irányában, hogy Rad. Trifkovicsel Temesváron találkozván e tárgyról értekezett vele, hogy az akkor neki egy „alkotmány" példányt adott át oly czélból, hogy azt Péternek mutassa fel, ezen találkozásra pedig Rad.ot Pál egy chifrirozott levéllel hivta föl, mely jan. 24-én kelt, melyet Pálnál meg is találtak. De a Tr. bünügyalásánál Rad. a mit bevallott, visszavonta. E visszavonás ellen bizonyit azonban azon levél, melyet Pál Tr.nak irt, ez ellen idézett Pálnak Kar. elleni vallomása.

Trif. ellen felhozatik Vilotievics vallomása is, mely szerint neki Tr. leveleket irt és pénzt küldött a Pestremenetel alkalmával, hogy működjék a Mihály meggyilkolására, mely szerint 27.800 frtot oly czélból adott át neki, hogy azokat aranyra váltsa be. Tr. védője Bajorovics Sebő urnak ezen ellen semmi felhozni valója nem volt, hanem hogy a bizonyitékok fontolóra vétessenek és a szerint itéltessék meg a dolog.

Trif. bünrészességre nézve Vil. András és Rad. Pál által be van bizonyitva, hogy ő a Kar. vállalatában közben járt, hogy a Kar. dinastiája érdekében közreműködött, hogy az alkotmány példányt átvette, és hogy pénzt küldött.

Támogattatnak ezen körülmények az által is, hogy Rad.nál a Trifk. alphabetje szerint egy chifrirozott levél találtatott, melylyel ő Pált magához hivta, titlos értekezletre: hogy Andrásnál pénzek találtattak, melyeket ő Trifkovicstól vett át, hogy a büntett ideje alatt Radnál egy levél fogatott el, melyben a büntettről szó van. Mindez törvényes bizonyitékokat képez Tr. ellen, hogy ő közbenjárásával a büntettet elősegitette.

F a r k a s v é d ő ü g y v é d. Tek. tvszék! Bátor vagyok kérdezni, vajjon védenczem Trif. urnak ezen itélet indokai szerb nyelven felolvastattak-e? ha nem voltak felolvasva, kérem azokat felolvasni.

J a n i c s e k. Ez csak informatió s vádlottra nézve nem lényeges.

E l ő a d ó. Az itéletre nézve csak azt jegyzem meg, hogy vádlottnál is azon eset fordult elő, a mi Kar.nál. Ő t. i. Kar. titkára, és miután itt lakik, az a biróság rá nézve illetékes, mely Kar-re Ennélfogva az itéletet Trif. irányában a tvszék jogerejünek nem fogadla el, és annak végrehajtását megtagadta.

A tiszti ügyészség részéről Trif. ellenében leginkább ezen gyanuokokra támaszkodva köv. vádpontok terjesztetnek elő:

Trif-nak 1859- decz. 12 én irott levele bizonyitja, hogy Trif. az Obrenovicsek megbuktatására, és Kar. visszahelyezésére törekedett.

Vádlott Tr. volt az, ki Andrievicsnek és Popovics V. Aczának elrendelte ama levél irását a török szultánhoz Kar. hg érdekében, valamint az ő fölszólitására történt ama lázitó proclamatió szerkesztése. Ő adott ki 200 frtot az „utolsó Obrenovics" czimü röpiratért. Ő szólitotta fel Rad.ot, hogy tapogassa ki a Szerbiában létező hangulatot. Rad. egy chifrirozott alaphabetet adott neki Pesten, — s evvel később Temesváron személyesen összejött. Rad. Trif.nak oly utasitással adott át egy alkotmány-példányt, hogy azt Péternek olvassa föl. Kirner és Dreher vallomásai által be van bizonyitva, hogy Trif. 3 db hatcsövü revolvert, és 3 kétélü tört készittetett. Ezen fegyvereket személyesen adta át Rad.-nak, holott tagadja, hogy a fegyverek megrendelésekor tudtá volna azok czélját. Tekintve, hogy a fegyverek formáját, nagyságát leirta, tekintve, hogy Rad. és közte levő barátságos viszony kétségbe nem vonható, arról valamit tudnia kellett, mit Vilotiévics András vallomása is bizonyit, ki egyszersmind pénzekről tesz emlitést, melyeket Tr. és Kar. neki átadtak. Tr. oda utasitotta Vil cset, hogy hozzá irott levelét semmisitse meg. Vil. Tr. felszólitására szolgáltatta ki a pénzeket.

Pest, február 13.

Tr. volt az, ki a folyó évi mart. hóban tervei kivitelére szolgáló pénzeket azon utasitással adta neki át, hogy a pénzt Rad.-nak szolgáltassa ki. Trifk. azt hozza fel, hogy Rad.-csali találkozása Lotics Demeter érdekében történt, Lot azonban neki erre megbizást nem adott. Azt állitja, hogy Lot. ügyében Kar.-csal beszélt s csak azután talalkozott Rad.-csal a végett, hogy e részben Kar. elhatározását vele közölje. De Kar. azt mondja, hogy a Lot. ügyéről semmit nem tudott elébb, csak Tr. Temasvárról visszajötte után. Később maga Tr. is ezt igy módositotta. Legtisztább fényt derit azon szoros és belső viszonyra, melyben Trifk. Rad.-csal állott, azon levele Rad.-nak, melyet f. évi jan. 1-én hozzá intézett Berlinből, mely a czél és eszközök iránti egyetértésöket és egymás iránti bizalmukat bizonyitja.

Ezek a tiszti ügyészség részéről felhozott vádpontok és gyanuokok. Most Tr. vallomásai lesznek hitelesitendők.

E l n ö k: Tessék megmondani a hgnek és Stank.nak, hogy szabadságukban áll kimenni.

F a r k a s. Ezen tárgyalás hosszas időt fog igénybe venni. kegyeskednének megengedni, hogy vádlott a kihallgatás alatt ülve maradhasson.

E l n. Folytonosan nem szükség állania, csak mikor felel a hozzá intézett kérdések e.

Olvastatnak német nyelven a Trifkovicsra vonatkozó vádpontok s azokra adott felelete átalánosságban, melyek egyes jegyzőkönyvi kérdések alakjában ismételtetnek.

E l n ö k. A tek. törvényszék azt óhajtja, hogy az egyes kérdésekre vádlott szóval adja elő feleleteit.

F a r k a s v. ü g y v é d. Tek. tszék! az nagyon terhelő lenne, minden egyes kérdésre szóbelileg felelni, mert én négyszeri kihallgatás alkalmával mindannyiszor máskint nyilatkozhatom, noha ugyanazon tárgyra nézve kell a feleletet adni.

J a n i c s e k. A felett nem is lehet csudálkozni, mert általános kérdésekre sokféle feleletet lehet adni, hanem oly kérdésekre, melyek csak egyes körülményt foglalnak magokban, szóbelileg is lehet az előbbi vallomásokkal megegyezőleg felelni.

S t r o k a y. Mindenesetre az a legcorrectebb eljárás, hogy vádlott az eléje terjesztett kérdésekre szóbelileg feleljen.

T o l m á c s. Vádlott kéri a tek. tszéket, hogy a szóbeli feleletektől felmentené, mert elméje meggyengült.

E l n ö k. Tek. tszék! mengedi, hogy vádlott előtt előbb a jegyzőkönyvi feleletek felolvastassanak, s csak akkor feleljen az szóbelileg, ha azokra ujabb megjegyzéseket akar tenni.

J. k. k é r d. A szerb kormánynak a magyar miniszteriumhoz intézett átiratából kitünik, hogy ön a Mihály szerb fejedelem elleni összeesküvésben tényleg részt vett. Miért is felhivatik ön e részben az igazságnak teljes kimodására.

J. k. fel. Én nem felelhetek egyebet, mint hogy én ezen ügyben a legkevésbé sem keveredtem s egy átalában nincs tudomásom azokról, a mik Szerbiában történtek.

J. k. kérd. Mondja meg, hol tartózkodott 1868. jan. 10 előtt és után?

E l n ö k. Vádlott feleljen szóval.

V á d l o t t. Bogszegen. Még máj. 27-én 1867-ben Bogszegre mentem, hol jul. 7-ig maradtam, ekkor Pestre mentem s ott 10 napig maradtam és visszatértem Bogszegre. A hg. meggyilkoltatása után körülbelül 10 nappal Pestre jöttem, megtudandó, vajjon Kar. hg lakásán nem történt e motozás?

J. k. k. Mondja meg, mióta ismeri ön Rad Pált és mikor beszélt vele legutóször? V á d l o t t (szóval) Két három év előtt ismertem meg, 1868-ban beszéltem vele utószor.

J. k. f e l. Rad.ot körülbelől 4 év óta ismerem, mint a herczeg meghatalmazottját. 1868. febr. havában beszéltem vele utószor.

J. k. k é r d. Mondja meg: állott e vele levelezésben?

J. k. f e l. Rad.al csak azon időtájban valtottam 2 levelet, midőn Temesvárra hitt, mire én azt feleltem, hogy miután Temesváron nagyon ismeretes vagyok, inkább Szegeden ohajtanék találkozni, s ezen körülményt azért hazudtam, mivel gondoltam, hogy Rad. nem fog Szegedre jöni. Ezen levélre Rad. azt felelte, hogy kivánságomnak nem engedhet. Ezen három levélen kivül többet vele nem váltottam. Egyébiránt meg kell még vallanom, hogy Rad. első levelében felkért, miszerint küldenék számára három darab revolvert és három vadászkést, melyeket én Kirnernél és Drehernél bevásárolván, el is küldöttem. Kérem mindazáltal, hogy e körülmény ellenem vádul ne használtassék, mert ha valami rosz szándékom lett volna, nem vásároltam volna oly helyen, hol ismeretes vagyok, hanem valamely más helyen.

J. K. kérd. Mondja meg, mi czélra vásároltatta ön által Rad. azon fegyvereket?

J k. fel. Azt nem tudom, mivel sem levélben, sem más módon nem közölte velem és én nem is kérdeztem, mivel Szerbiában mindenkinek szabad fegyvert tartani, nem csak egyet, hanem többet is. (Folyt. köv.)

abb ország nincs Európában. És vajjon
is korlátolva az országgyülés az alapok
an. Ott még csak vitatkozni sem szabad
az alapokról! Egy törvény áll ott fenn,
eg is tartatik, mely szerint csak minden
gyszer lehet szó az alapok megváltoz-
g akkor is előbb az összes nemzetnek
felett, vajjon akarja e revisio s módosi-
kat. S ha a nemzet nemmel szavaz, mint
előtt történt, 12 éven át ismét tilos az
agy a sajtóban feszegetni az alapokat.
bölcs előrelátással alkotta magának
nehogy azon izgalmaknak s megrendü-
nélkül, derüre borura kitegye az állá-
árna még ott is az alapok megváltozta-
már régen minden a legjobb rendben
rszerü reformok keresztülvitettek. Pon-
s, gyors s részre nem hajló az igazság.
gzik az ipar, gazdászat és kereskedés,
si eszközök, mintaszerü a rendőrség,
áll a közoktatás stb. stb. Minálunk
nyos, rendezetlen. És mi mégis annyi
s szabadsággal nem érhetjük be,
d, köztársasági svájcziakat, boldo

im, legyünk előrelátók és mérsékel
gyakorlatában, meggondolvái, hogy a
a zsarnokság szokta megölni, hanem
elni nem tudás, a szabadság tévedései,
dosságnak nevezünk. Ovakodjunk et
elbizakodva henczegők s a szabadsá-
ban keresők, nehogy rólunk is joggal
dani, hogy meg tudtuk ugyan szerezni,
yakorolni, megőrzeni szabadságunkat,
t századi lengyelek példája szerint sza-
vén, minmagunk temettük el.
fel, hogy a baloldal, mely most annyira
ak többséget szerezni a jövő országgyü-
gre még a szélső ballal is összeolvadt
sza Kálmán nem rég arról vádolta a
magát a társadalmi rendet veszélyel fe-
mondom, hogy többségre jut a baloldal,
eák-pártot, megváltoztatja az alkotmány
z a következés? Nem az e, hogy a De-
eggyőződése szerint védenie kellvén,
ni erélyesen? Igy aztán örökös harcz
alapok felett a nélkül, hogy valaha reá
reánk nézve a legfontosabb, mi valósá
hogy megkezdjük s végrehajtsuk va a-
ü reformokat, az igazságszolgáltatásban
érdekeink előmozditásában?
nának azon gazdáról, ki bár az ősöktől
za már elég jó állapotban van, mert azt
atarozta, mit mondanánk róla, ha a he-
földjeinek, szőlőjének, rétjeinek javitá-
kéjét ezekbe fektetné, erejét és idejét
rba állitására fordítaná, hogy eddigelé
nezett gazdagsága többet gyümölcsöz-
ak lakházát akarná ujra és ujra lebon-
d divatosabb, szeszélyének megfelelő
mellett pedig gazdaságát pangásban
következtében, mire az uj ház felépült,
azdaságban végbukásra jutott?
a baloldal, minő ezen szeszélyes gazda.
khazunk, alkotmányunk már eleg ké-
gy benne lakhassunk, dolgozhassunk,
haladhassunk; most már csak gazdasá-
mert ez bizony rosz karban áll. S ha
e lesz rendezve gazdaságunk minden
lettek földjeink, iparunk, kereskedé-
eki, ha tetszik, akkor majd uj házat is
baloldal azonban reformok, javitások
sak meddő közjogi vitákat akar felidézni
ő minden áron uj házat akar épiteni,
t felépitenie sikerülhetne, végkép el-
zet gazdasága.
erzi e a baloldal, hogy mennyi javi-
igazitani valónk van az ország belügyei-
m érzi, hiszen maga is elégszer emle-
dja ő is, hogy igazságszolgáltatásunk
, hogy Európa szinte gunyol bennünket
s, hogy megyéink, községeink gyökeres
nek, mert hiszem lehetetlen nem látnia,
ztratiónk, hasonlitva egy jól berendezett

d. A szerb kormánynak a magyar mi-
tézett átiratából kitünik, hogy ön a Mi-
elem elleni összeesküvésben tényleg részt
elhivatik ön e részben az igazságnak tel-

u nem felelhetek egyebet, mint hogy én
gkevésbé sem keveredtem s egy átalá-
másom azokról, a mik Szerbiában tör-

Mondja meg, hol tartózkodott 1868. jan.

ádlott feleljen szóval.
t Bogszeg[illegible] Még maj. 27-én 1867-ben
m, hol jul. [illegible]ig maradtam, ekkor Pestre
0 napig maradtam és visszatértem Bog-
eggyilkoltatása után körülbelül 10 nap-
n, megtudtam, vajjon Kar. hg lakásán
tozás?
ndja meg, mióta ismeri ön Rad Pált és
e legutószor? Vádlott (szóval) Kt
smertem meg, 1868-ban beszéltem vele

Rad.ot körülbelől 4 év óta ismerem, mint
atalmazottját. 1868. febr. hevában be-
zor.
r d. Mondja meg: állott e vele levele-

Rad.al csak azon időtájban váltottam
Temesvárra hitt, mire én azt feleltem,
esváron nagyon ismeretes vagyok, in-
hajtanék találkozni, s ezen körülményt
mivel gondoltam, hogy Rad. nem fog
Ezen levélre Rad. azt felelte, hogy ki-
m engedhet. Ezen három levélen kivül
váltottam. Egyébiránt meg kell még
Rad. első levelében felkért, miszerint
a három darab revolvert és három va-
et én Kirnernél és Drehernél bevásárol-
tem. Kérem mindazáltal, hogy e körül-
ádul ne használtassék, mert ha valami
lett volna, nem vásároltam volna oly
eretes vagyok, hanem valamely más

. Mondja meg, mi czélra vásároltatta
on fegyvereket?
zt nem tudom, mivel sem levélben, sem
közölte velem és én nem is kérdeztem,
n mindenkinek szabad fegyvert tartani,
hanem többet is. (Folyt. köv.)

államhoz, alig nevezhető többnek fél anarchiánál s rendetlenségnél; tudja, hogy terheink nagyok, mivel keresetünk aránylag csekély, iparunk, kereskedésünk még fejletlen, közlekedési eszközeink roszak, az adórendszer hiányos, behajtása igen költséges és felosztása egyenlőtlen, köznevelésünk nem felel meg czéljának.

Mindezt s ezernyi más hiányainkat látva, kiáltja minduntalan a Deákpárt: hagyjunk fel már valahára a közjogi vitákkal, ne pazaroljuk tovább az időt, lássunk a reformokhoz, oly rosz karban lévő belügyeink javitásához, hiányaink potlásához. — És a baloldal? Ez megint csak a delegátiók, közös ministerium, külön hadsereg felett akar vitatkozni. — Fel akarja forgatni az 1867 i törvényeket, s velök együtt a kiegyezést, mit annyi erőfeszitéssel lehetett csak kieszközölni; visszamenni oda, hol 1865-ben voltunk s ujra megkezdeni a közjogi vitákat a közös fejedelemmel s Ausztriával; ujra elhalasztani az oly égető belreformokat, hogy az országnak már ugyis eléggé biztositott függetlensége, delegátio s hasonlók felett vitázhasson.

Most ugyan legujabban váltig mondják beszédeik- és czikkeikben a baloldaliak, hogy nekik sem kell forradalom, hanem ők is reformot akarnak. De ez hiu beszéd, melylyel csak a közönséget akarják elaltatni, mert hiszen jól an hazafiak előtt csak nem mondhatják ki nyiltan, hogy ők egyenesen forradalmat akarnak, mert tudják, hogy akkor tömegesen elfordulna tőlök még az általok elcsábitott közönség is. De hát ha nem forradalmat, hanem reformot akarnak, miért tüzik ki mégis programmjukban a delegatio és közös ministerium eltörlését, mi végelemzésben, bármikép tagadják is, kétségkivül forradalomra vezet? Ha reformot akarnak, miért akarják a közjogi vitákkal elfoglalni s elpazarolni a drága időt, mely a reformok megvitatására szükséges? Azt hiszik-e, hogy lehetséges reformálni, ha a kiegyezési alapokat felforgatják? Vagy, ha csakugyan reformálni akarnak, le kelle miatt rontani a kiegyezés alapjait? A delegatio s közös ministerium mellett vajjon nem lehet-e reformálni a beligazgatást és igazságszolgáltatást, teremteni uj adózási és közoktatási rendszert, emelni az ipart s kereskedelmet?

És hagyján, ha még lehetne reménye, hogy czélt ér! Ha várhatná, hogy a fejedelem megint hajlandó lesz, oly rövid idő után eldobni a nagy ügygyel-bajjal helyreállt, az ország többsége által pártolt s tényleg jól működő államszervezetett, s megkisérleni annyi baj után egy uj experimentumot, bár arra sem egy uj königgrätzi szerencsétleuség, sem semmi más szükség nem kényszeriti; a fenállót pedig a czélszerüség, a siker, s a haza legbölcsebb férfiainak, magának a józan, hazafias többségnek pártolása ajánlja. De hiszen a baloldal maga eleve is tudhatja, hogy az elfogadott alapokon lényegesebben bizony nem lehetne sokat változtatni a nélkül, hogy is mét harczra ne keljünk az uralkodóval s az alatta levő többi országokkal. És igy minden kilátás nélkül a sikerre, mégis el akarja vonni az időt az oly égetőleg szükséges reformok megbeszélésétől s életbe léptetésétől!

Ime ezek lennének a kilátásnk, ha a jövő országgyülésen a baloldal többségre juthatna! De én ettől nem félek. Bizom a nemzet józan eszében, hogy nem fogja könnyelmüleg eldobni, s megrontani azon, pár év előtt alig remélt nagy vivmányokat, melyeket az 1867-iki törvények biztositanak számára. Hanem hogy ezeket fentartva, ezentul már gyorsan hozzálátand a szükséges reformok megalkotásához, jól tudván, hogy a népeket nemcsak harcz és háboru öli meg, hanem megölheti a korigényelte reformok elmulasztása, a pangás és hátramaradás is a világban, miként ezt déli szomszédaink, az egykor oly hatalmas töröknek szomoru hanyatlása oly kezzel foghatólag bizonyitja.

De van az ellenzéki baloldal helytelen eljárásának még egy más, nem kevésbé káros következménye, mint lenne, — ha sikerülhetne, maga az alapok felforgatása. A baloldal utonutfélen kikel a kormány hibái, tévedései, balfogása ellen. És meg kell vallani, hogy az uj rögös pályán a kormány nem is ment egynémely tévedéstől s balfogástól. Maga a Deákpárt sem helyesel mindent, a mi történik. Miért nem szoritja tehát a kormányt más, jobb eljárásra? Ezt teszi ugyan néha; de mindig nem lehet, nem lehet épen a baloldal miatt. A baloldal az által, hogy mindig az alapokat feszegeti, mindig ezeket támadja meg s igy folyton alkotmányellenes téren áll, lehetetlenné teszi a különben oly annyira szükséges, alkotmányos ellenzéket, lehetetlenné teszi az ellenőrzést. Én nem ismerek a világon sehol hasonló ellenzéket a mienkhez, nincs olyan sem Belgiumban, sem Angliában, Schweizban stb. A pártok másutt mindenütt a szabadsági elvek szerint csoportosulnak, s a kisebb nagyobb szabadelvüség mértéke által különböznek egymástól, de az alkotmány alapjait vita tárgyává sehol sem tetszik.

Mert mi is az ellenzék feladata, teendője minden igazán alkotmányos államban? E feladat csak kettőre szoritkozik: 1-ör hogy ellenőrizze az adminisztrátiót, korlátolja a kormányt tulkapásaiban, helyreigazittassa a tévedéseket, és 2-or, hogy a kormányt előrehajtsa s kényszeritse a haladásra, a szabadelvü refermokra.

A mi baloldalunk az ellenzék e feladatai közül egyiket sem teljesiti, sőt az által, hogy mindig az alapokat felszegeti, minden békeszerető, forradalomtól iszonyodó embernek lehetetlenné teszi az ellenzést, s a Deákpártiakat, kik különben nem egyszer érezhetnének magokban kedvet megróni az administratio egynémely hibáit, vagy hallgatásra, vagy a kormány védelmére kényszeriti, nehogy a Deákpárti kormány megbuktával az alapok is felforgattassanak a hatalomra jutó baloldal által.

Nem rég egyik ministerünk, midőn vele beszélgettem, azon naiv vallomásra fakadt, hogy ő nagyon meg van elégedve a baloldal eljárásával, — mert hiszen ez egészen az ő malmokra hajtja a vizet az által, hogy mindig a kiegyezést feszegetvén, a Deákpártot szinte kényszeriti a kormány védelmére s lehetetlenné teszen minden alkotmányos ellenzést.

Vajjon nem elég ujmutatás-e már csak ez is a baloldalnak arra, — hogy megváltoztassa a maga eljárását, s igazán alkotmányos ellenzékké alakuljon? — És, mivel erre nem nagy a remény, miután legujabban még egyenesen a forradalmat czélzó szélső ballal is egyesült; nem elég intés-e ez a választóknak, hogy oly képviselőket küldjenek a jövő országgyülésre, kik az alapoknak, melyekkel több évekre meg lehettünk elégédve, békét hagyván, tartózkodni fognak a meddő közjogi vitáktól, s minden idejöket és erejöket az oly igen szükséges belreformok életbeléptetésére akarják forditani, kik a beligazgatás és igazságszolgáltatás javitását, gazdászat, ipar, kereskedelem emelését, s e végre a közlekedési eszközök tökéletesitését, a közoktatás jobb karba állitását, az adók czélszerübb szabályozását s mind azon reformok keresztülvitelét ismerendik feladatuknak, melyek a mivelt külföldön már régóta léteznek s melyeket hazánk sem nélkülözhet sokáig a nélkül, hogy szomszédjai által mindenben tulszárnyalva, a törökök példájára, pangásában enyészetnek ne induljon.

Én ily szándékkal, ezen elvekkel lépek fel önök előtt, polgártársaim, képviselőjelöltül. Ha önök ezen elveket helyeselve, — szavazataikat reám adják, véget lentül megtisztelve érzendem magamat önök bizodalma által, s azon komoly eltökéléssel foglalandom el képviseli székemet, hogy a belreformok, javitások zászlaját magasan fenlobogtassam.

BELFÖLD.

(Választási mozgalmak. Izraelita congressus befejezés e.)

— Vingán (Temesmegyében) Ónossy Deákpárti jelölt ellen a balpárt Dunyov Istvánt léptette fel. Dunyov irt a vingaiaknak, de az „A. L" vingai levelezője szerint, ugy látszik ibis rediviis féle módon irt a magyar emigrans. „Dunyov István urnak leveléből közzétett passusra — irja az A. L. levelezője — mi mondani valónk sincsen, de óhajtottuk volna, és el is vártuk a baloldal őszinteségétől, bogy Dunyov ur levelének azon részét is közölje, hol azt mondja:

„Azon kérdésre, hogy megválasztatásom esetében haza fogok-e jönni, — csak az országgyülési verificatió után válaszolhatok;" — a frázisok ideje lejárta, ki mai világban képviselő óhajt lenni, annak szint kell vallania, mielőtt választatik, mielőtt verificáltatik, — mert csak a szinvallás, a programm adás, nyujt a választóknak elégséges biztositékot a jelenben, midőn az utasitások többé nem divnak. Részünkről, kik azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy Dunyov ur levelét szinte olvashattuk, határozottan kimondjuk, hogy ő nem fogna — még megválasztatása esetében sem haza jönni, mert ő saját maga irja: „Csak akkor jönnék haza, ha azon férfiui oldala mellett jöhetnék, ki a magyar függetlenség egyedül jogosult képviselője, — értem Kossuth Lajost," hogy pedig Kossuth Lajos „családi politikájánál" fogva nem jő haza, mindenki tudja e hazában."

— Békásról, Temesmegyéből irják a „Naplónak," hogy elhiresedett Mocsonunak egy kortese, megyei pandur azt akarná a sokácz és a román választókkal elhitetni, hogy a magyarok mindenkit katonának viszsznek; az ötven-éves férfi sem szabadulhat s ezt csak Mocsonyi tudja megakadályozni. A sokáczok mindnyáján, a románok nagy része is kinevette a pandur-kortest. A Napló tudósitása szerint Janicsáry Sándor (deákpárti) megválasztása biztes a kerületben.

— Ipolyság febr. A most végzett központi bizottmányi gyülésben határoztatott egyhangulag: Hogy Hontmegye mind három kerületében a képviselő választások marczius 11-kére tüzettek ki. És pedig: az ipolyi járásban Ipolyság m. városa székhely; szalkaiban Szalka m. város; némethiben Némethi m város.

Deák pártunk szilárdan áll. Jelöltjeink Paczolay, Majláth és Ivánka ellenébe most keresnek csak az ellenzékiek jelölteket; hir szerint: b. Baldacsi, gr. Degenfeld Lajost és Jókai Mórra vetették szemeiket.

— Abauj megyéből irják nekünk, hogy a régéczi három huta-községbe többen kimentek, felvilágositandók a népet a választások fontosságáról és módjáról; törekvéseiket azonban a hutai biró ellensulyozni igyekszik, azzal ámitván a népet, hogy ki beiratja magát a választók közé, azt egy szálig mind katonának viszik. Levelezőnk tudatni óhajtja a világgal, hogy anno domini 1869 létezik ily alkotmányos biró hazánkban.

— Az izraelita congressus küldöttsége tegnap tette bucsutisztelgését b. Eötvös József ministernél, mely alkalommal dr. Hirschler volt congressuselnök meleg szavakban fejezte ki köszönetét a zsidóság nevében, hogy alkalmat nyujtott oly statutumok készitésére, melyek alapján a törvényhozás az izraelita hitüek számára megfelelő törvényeket hozhat; átnyujtá egyuttal a congressus által kidolgozott munkálatokat. B. Eötvös meleg szavakban igérte, hogy azokat ő Felsége szentesitése alá fogja terjeszteni s megnyugtató nyilatkozatot tőn a congressusi kisebbség aggályaira nézve is. Végül még egy erdélyi izraelita mondott köszönetet a miniszternek, hogy az izr. alap jótékonyságát számukra kieszközlé, mire a küldöttség meleg éljenzéssel távozott. — Az ekként feloszlott congressus, noha a siker iránt nem minden kétely nélkül indult meg, bizonnyal egy nem lényegtelen résszel járult ahhoz, hogy a cultusügyek hazánkban rendezésök felé közeledjenek.

KÜLFÖLD.

Róma, febr. 16. Az általános zsinat előmunkálataihoz meghivott theologusok egyenkint ismét elhagyják az örök várost; különösen a tanárok nem akarnak távol maradni hazájuktól a nyári tanév alatt, remélve, hogy a zsinat megnyitásakor valamely praelatus kiséretében ismét visszatérhetnek. A theologusok után az erre kijelölt püspökök fognak előkészülő tanácskozmányra egybegyülni: a pápa nagy reményeket köt ezen munkálatok eredményéhez, főleg azért, mert a sz. szék ügye iránt sok helyen növekedő rokonszenv mutatkozik. A buzgó katholikusok elérkezettnek vélik az időt a népek lelki ujjászületésére és szemeiket kivált Franczia országra függesztik, hol az egyház megifjodásának müve örvendetes előhaladást tesz. A kor jelének tekintik, hogy a franczia ifjuság nemesebb része utálattal elfordulva az ujabb időkben elharapózott téves nézetektől, mindinkább a jó irtra tér. Nem lehet ugyan meggátolni, hogy a pantheismus és atheismusnak ott iskolái ne legyenek, de napjainkban a kereszténység is megnyitotta a magáéit s igy tévely és igazság egyenlő fegyverekkel küzd. Az angol nemzet, inkább mint bármely más, sulyosan érzi az egyházéletben támadt ürt. Ha a nép számot kérne azoktól, kikre a reformátorok a hátrahagyott megőrzését bizták, mit tudnának felmutatni, a mi még épségben és félig eltékozolva ne volna? Nem sokkal kedvezőbbek az egyházi viszonyok Németország és Skándináviában, legroszabbak pedig Olaszországban. Szóval minden megérett egy nagy metamorphosisra.

Ő szentsége a böjt alatt szándékszik ez évben az első consistoriumot megtartani s ez alkalommal több bibornokot nevezni. A bibornokká jelöltek száma hatra terjed, de még nincs eldöntve, ki publicáltassanak azonnal, s kiknek neveztetése fog későbbre fentartani. A párisi és bécsi nunciusok, továbbá msgr. Ferrari pénz ügyminiszter és Manning érsek, alkalmasint az elsők sorában lesznek. E pillanatban tizenegy bibornoki szék van üresedésben. — A pápa már nehány év előtt óhajtását fejezte ki, hogy a sz. szék fentartása érdekében különböző nyelveken irt munkák egybegyüjtessenek s egy nagy apologeta müben közzététessenek. Ohajtása most teljesül, s az érdekes mü 7 negyedrét kötetben elkészült. — Posada y Henera spanyol ügynök a cortesekbe megválasztatott és legközelebb elhagyja Romát. Utódjáról annyit hallani, hogy az a pápa előtt kedvelt egyén leend. — Az eddig elhagyatva állott. S. Vincenzo ed Anastasio alle tré fontane apátság nehány hó előtt Trappista zárdává átalakittatott; a szerzeteseknek nehéz feladat jutott rendeltetésük a Malaria könnyékét megmivelni.

A „Nazione"-nak irják Civita-Vechiából m. h. 24-ről: „Tegnap ismét egy feanczia hajó jelentékeny menynyiségü fegyverrel és hadkészlettel érkezett a kikötőbe. Ezen szakadatlan bevitel a római területre aggodalmat ébreszt. Itt többé nem csekélységekről, hanem egy imposans hadseregnek megfelelő készletekről van szó. A legközelébb ideszállitott 60,000 uj minta szerint gyártott fegyvereken kivül, több vontesövü üteg és roppant menynyiségü lőpor és töltés helyeztetett a raktárokban. Beszélik, hogy Napoleon császár sajátkezü levelet intézett a pápához, melyet Banneville marquis nyujtott át. Ebben a császár igéri, hogy a conciliumot oltalma alá veendi, ha ezen szándékában kedvezőtlen csemények által nem gátoltatik. Mit ért ez alatt, a választások kimenetelét e vagy a harczi esélyeket? Az sem titok, hogy Mathieu bibornok nem egyedül a concilium miatt jött három héttel ezelőtt Romába, hanem külön missioval volt megbizva. A bibornok Napoleon császár személyes barátja és legbuzgóbb védője a sz. szék ügyének. Alkalmasabb bizalmi férfit a párisi kormány a jelen vál ágos körülmények közt alig választhatott volna. Küldetésének tárgya és eredménye ismeretlen. — A kereskedelmi ministerium jelentéséből kidertil, hogy az 1868-ban külföldre elszállitott régi festmények értéke 17,743, a modern képeké 143,048 s a modern szobormüveké 334,811 scudira terjed.

— Az „Indepedance belge" politikai szemléjében oly hirt közöl, mely, tekintettel a Franciaországban uralkodó izgatottságra, megérdemli, hogy felemlittessék. Ezen közlemény szerint, Bismark gr. a diplomatiai és nemzetközi szokások ellenére, közvetlen levelet intézett Napoleon császárhoz, hogy őt Poroszország békés szándéklatairól felvilágositsa. A porosz államkanczellár élénk rokonszenvet tanusit a császár személye iránt és szive legbensőbb óhajtásának mondja, hogy a jó egyetértés a két hatalom közt mint a világbéke legbiztosabb záloga fentartassék. A békepárt természetesen nagy reményeket köt a fenebbi lap ezen közleményéhez, melynek további megerősitése bevárandó.

A franczia senatusban Dariste, a franczia keleti vasuttársaság elnöke, felvilágositást kért a belga vasutkérdés iránt. A harczpárt nem örömest bocsátkozének e tárgy megvitatásába, mert meggyőződött, hogy a franczia lapok heves czikkei eltévesztek hatásukat Nehány nap előtt, Niel és Frosland még oly hangon nyilatkoztak, mintha a rajnai hadjárat már küszöben állna. Elbizottságuk azóta tetemesen csökkent, főleg midőn figyelmeztettek, hogy a mozgó nemzetőrség még távolról sincs kielégitőleg szervezve; a tisztek csak jövő hó elején neveztetnek s a hadgyakorlatok aprilisben veszik kezdetüket.

A franczia törvényhozó testületben febr. 22-én került szőnyegre a credit foncier és Páris város közti szerződés, melynek helybenhagyásával a ház egyszersmind indemnitásban részesitené Hauszmann sajnai praefectust eddigi eljárásáért. A távirda jelenti, hogy Thiers tegnap előtt hosszu beszédet tartott ezen ügyben. A „Constitutionel", mely természetesen Hauszmann ur és a törvényjavaslat mellett szólal fel, következőleg adja elő a tényállást: 1858 ban a kamara törvényt fogadott el, melylyel a Páris város épitkezési munkálataira vonatkozó és 10 évre számitott terv jóváhagyatott. Az állam a költség egy harmadrészének födözésére kötelezte magát, mely a tervben 180 millió frank kal volt kimutatva, de a törvényhozó testület által 150 millióra leszállittatott. A terv foganatba vétetett, s habár a munkálatok még most sincsenek befejezve, az összköltséget már eleve egész pontossággal ki lehet számitani. — Ama 150 millió frankcon felül még harmincz millió adatott ki. — A város nem folyamodott uj kölcsönhöz, hanem azon volt, hogy a hiányt a városi jövedelmek föliszlegéből, mely 1854-ben 7, a jelen évben 50 millióra terjed, pótolja. De mék ekkor is marad deficit; ennek födözésére a város 10 évre terjedő kötelezettségeket vett át.

A vállalkozók felhatalmaztattak ugynevezett delegationalis utalványok kiadására, melyek legnagyobb része a credit foncior birtokában van. A város, hogy terhein könnyitsen és jövedelmével szabadabban rendelkezhessék, tizről negyven évre akarja kiterjeszteni a fennérintett kötelezettségek teljesitését s a törvényhozó testület feladata leend megvizsgálni, vajjon elfogadható e a törvényjavaslatban foglalt kiviteli módozat, s nem volna e talán czélszerübb, ha a város uj kölcsön fölvétele által, azonnal leróná a credit irányábani tartozását.

Mint a „Presse" jelenti, a párisi conferentiában résztvett hatalmak köriratot fognak intézni illető képviselőikhez, hogy őket a conferentia letolyásáról s a tárgyalások irányáról értesitsék s egyidejüleg concret alap nyeressék azon eszme számára, mely szerint minden nemzetközi differentiák kiegyenlitése jövőre európai tanácskozmány utján eszközöltetnék.

— (A spanyol köztársasági párt) felhivást bocsátott ki a nemzethez, melyben a köztársaság eszméjét, valamint a párt erkölcsi és anyagi befolyását hangsulyozva, tiltakozik a kormány eljárása ellen, s kitartásra inti pártiveit. Az országgyülésben a republikán képviselők szigoruan elkülönözött, s a kormány iránt ellenséges állást foglalnak; erejüket tetemesen növelte azon körülmény, hogy a barcellonai választásuk a felsorolt kifogások alaptalansága miatt helybenhagyattak.

Cadix még nincs teljesen képviselve az országgyülésen, a mennyiben egyik követe, Fermin Salvoechea, mert kiváló részt vett a multkori fölkelésben, még vizsgálati fogságban tartatik. Valahányszor a szavazásoknál neve felolvastatik, barátja Guillen Martiner jerezi képviselő kiáltja: „A börtönben!" Ez többször előfordulván, végre felszólalásra birta az elnököt: „Önnek nincs joga Salvoechea helyett válaszolni, ön válasza gúny!" — Oh nem: több mint gúny, jegyzé meg a kepviselő — válaszom vád! Ezen ember börtönben ül a kormány és országgyülési többség parancsára, s önök mégis ugy szinlik, mintha itt volna!" További megjegyzései a roppant zajban elhangzottak

Ugy látszik mintha Spanyolországban a képviselők nem élveznék ugyanazon előjogokat, mint más alkotmányos országokban, hol a képviselőre kimondott fogsági büntetés az országgyülés tartamára felfüggesztetik.

A trónjelöltségre vonatkozó hirek nagy óvatossággal veendők, némelyek alaptalansága első tekintetre felismerhető. Igy a többi közt beszélik, hogy Angolország jegyzéket intézett volna a portugal kormányhoz, melyben az iber Unio ellen tiltakozik. Fölösleges olyas mi ellen tiltakozni, a mi tettleg nem is létezik. Még nevetségesebb azon hir, hogy a fennebbi tiltakozásnak nagyobb sulyt kölcsönözendő, egy angol hajóraj már utban volna Lissabon felé.

UJDONSÁGOK.

— **A közoktatási miniszterium** által közelebbről közzétett és az alakitandó lyceumokra vonatkozó tantervezet következtében az országos tanári egylet husvétkor rendkivüli közgyülést fog tartani. Mert e fontos kérdés szakavatott férfiak megoldását igényli, mielőtt végeldöntés végett az országgyülés elé kerül.

— **Pápa** ő szentsége papságának félszázados jubileuma alkalmából a Rómában tartózkodó magyar főurak a lajhántuliakkal egyesülve, (számra nézve mint egy 500 an), hálafeliratot intéznek a szent-atyához Thun Leo gr. vezetése mellett.

— **Az egyetemes zsinat** tartamára a római sz. Péter-templom egy része a zsinat tartásának helyéül elkülönittetik, s ezen rész a „M. Á." értesülése szerint következőleg lesz beosztva: a püspökök számára rendelt rész félkör alakot nyer s 11 fokozatosan emelkedő ülés sorból fog állani, melyeken a püspökök az országok s aztán egyházmegyéik szerint betürendben fognak ülni. A félkör jobb felől levő részén a pápa trónja fog felállittatni, melynek jobbján a cardinálisok, balján a patriarchák és fejedelmek követeinek ülései lesznek. A félkör bal felől levő részén, a sz. atya trónjának átellenében van az egyetemes zsinat oltára, mellette jobbra egy emelvény a vatikán szertartásmesterei, egy más emelvény balra az énekesek s a vatikán zenekara számára, s még egy harmadik emelvény a gyorsirók részére, kiknek száma egyelőre 16-ra határoztatott. Ezek mindnyájan papok különféle nemzetségből, oly módon, hogy köztök a latin nyelv mindenféle kiejtése képviselve van. Azonkivül ő szentsége elhatározta, hogy az egyetemes zsinat tartama alatt a különféle országok leg tudósabb hittudorai közől egy száztagu bizottságot fog összehini, kiknek véleményét, ha szükségét látná, mindig meg fogja hallgatni.

— **A pestvárosi** követválasztások márcz. 18 ról a Józsefnapi vásár miatt marcz 23 ra halasztattak.

— **A lánczhid** megváltása ügyében azon fontos hirt hozza a „P. Ll.", hogy a kormány gr. Festetich György minisztert bizta meg alkudozások inditására a láncz hid-társasággal. Ez lehet oka, hogy a részvények is utolsó időben oly roppant emelkedést nyertek, miután az emelkedő forgalom folytán nagy megváltási árt remélnek. Tetemes áldozat lesz ez az ország részéről, de fővárosa érdekében kénytelen e gyökeres módhoz nyulni.

— **Pestváros** tegnapi közgyülésén a dunai második hid épitése tárgyában kiküldött bizottság vélenénye szerint addig is, mig a kormánynyal a város ez érdemben érintkeznek, egy hajóhid volna épitendő, — minek folytán határozatba ment, hogy ez ügybeni intézkedés végett felirás intéztessék a miniszteriumhoz.

— **Bém apó** hadjáratát", ha az idő kedvezni fog, husvét hétfőjén fogják a budai arenában szinre hozni, — jövő szombaton pedig Dux Lajos „Az utolsó próféta vagy Jeruzsálem pusztulása" czimü tragédiáját adják elő a népszinházban.

— **A néh. „Mészáros"-ból** „Macellariu"-vá növekedett, s „Dako Romaniáról" ábrándozó ismeretes volt országgy. képviselő, az erdélyi románok értelmiségét Szerdahelyre hivta össze marcz. 7-re, hogy a közeledő képviselő-választásokra nézve együttleges működés megállapitásáról értekezzenek; reméljük, hogy a felhivott értelmiség elég ért lmes lesz nevezettnek ábrándjait illetőleg vele s olidaritásba nem lépni.

— **Aigner és Rautman** pesti könyvárusok bizományában megjelent „Az 1867 ki kiegyezés és Boeskay Illésházy, Bethlen, Rákóczy népszövetségi politikája" czimü röpirat (ára 40 kr.), mely a történeti adatok ügyes felsorolása s az analog-esetek tapintatos szembe álli ása által érdekes olvasmányt nyujt. — Hasonlókép megjelent Ráth Mór kiadásában Weisz Bernát Ferenz „Az ingatlanok tüzkártérítésének állami szervezéséről" szakavatott tollal irt röpirata.

— **Wenckheim Krisztina** grhölgy az orvosnövendékek hangversenyére 50 ftért váltotta meg jegyét.

— **A pest-belvárosi** pleb. hivatalnál egy körülbelül 30 éves férfi házasulási szándékot jelentett ki; Maloviczki Józsefnek nevezi magát, de hogy e nevet hol nyerte, nem tudni, mert keresztlevele nincs, s eddigi nyomozásokból csak az derült ki, hogy lelencz; ha származásának körülményei, gyámja Delladámi Ágoston ur további kutatásai folytán sem derülnének fel, primás ő hge fog hiv. megkerestetni, az előhaladt korú lelenczek sub conditione megkeresztelése végett.

— **A kigyó utczai** 3. számu ház első emeletén ma (25 én) egy fiatal, iparos segédnek látszó tolvajt fogtak el, valami konyha eszközt tett kéregetés közt zsebre; az egy drabanttal megjelenő biztos a tolvajnak, vagy tolvaj fogóknak minden előleges kihallgatása nélkül! a deliuquenst éktelen káromkodás között applicalt arczulcsapással adta át alárendeltjének, mely scandalum csak azért nem okozott nagy feltünést, mert nagyobb is volt mellette.

— **Hálanyilatkozat.** Nincs oly varázs szó, — nincs oly gyöngéd érzelem, vagy bármi buzgó hálanyilatkozat, mely voltaképen méltányolhatná azon nagyszerü kegyajándékot, melyben özvegy b. (Horváth) Pacassi né ő mga, — Tétényből 1869 év febr. 20.: az albertfalvai szegény kis közönséget, — minden érdem és érdek nélkül, csupán emberbaráti nemes érzettől vezetve, részesitette, — megajándékozván azt, egy 1858 ik május 4 én készült, remek öntett haranggal. — Nagyszerü és sajátságos kegyajándék! — mert valahányszor megszólal a magasban, s imára hivja fel a hiveket, — mindannyiszor, mintegy felriasztja még a háladatlant is a hálaérzetre, s ennélfogva, a kegyes adományozó nőnek, dicső emléke, mintegy önkénytelenül fog fen maradni közöttünk. —

Hálás tisztelettel esedezünk, imádkozunk tehát a nagy Isten szine előtt, hogy a mi kegyes jóltévőnket, áldja meg és boldogitsa még évek hosszu során, s egyszersmind azért is könyörgünk, hogy a vallás iránti közömbösség e szomoru korszakában — fentirt dicső példája a vallásos buzgóságnak — többeket is megtéritvén, — Isten szentegyháza, a hit — remény és szeretet, dicső és szabad hajléka maradhason mindörökké!

Kelt, Albertván 1869. febr. 21 én.

az albertfalvai közönség.

— **Pakson,** e hó 20 án rettentő tüzvész pusztitott; a romboló elem mintegy 150 házat perzselt le, melyeknek lakosai közül ez által sokan véginségre jutottak. — Vajha tehetősb emberbarátok a szerencsétlen károsultak nyomorán enyhiteni igyekeznének.

— **Hallomás szerint** Esztergom sz. kir városába az ottani zavarok megtüntetése végett Cselei János lett kiküldve mint királyibiztos.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő:
ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

Egy ezüst tallért egy forintért.

A cs. k. harminczad hivatalnál 30,000 porosz tallérért átvett Bielefeld-i vászuak

a cs. k. kiz. szabadalm:

TISZTAVÁSZON RAKTÁRBAN,

Goldschmidt-u. 3. sz.

az „Uj Basárban.“

30,000 oszt. ért. forintért darabonként vagy osztályonként önkénytesen végleg eladatnak

Egy db Bielefeldi vászon 56, berlini 50 bécsi röf 20 tallér helyett csak 20 frtért.
Egy db igen finom Bielefeldi vászon 50 bécsi röf 24 tallér h. csak 24 frtért.
Egy db igen finom vászon 56, berlini 50, bécsi röf 27 tallér helyett 27 frtért.
Egy db legfinomabb Bielefeldi Batist vászon 50 bécs röf, 35 tallér helyett 35 frt.
Egy db vászon 36, berlini 30, bécsi röf 15 tallér helyett 15 frt
Egy db nyers nehéz házi vászon, 30 bécsi röf 10 tallér helyett 10 frt.
12 db Bielefeldi vászon zsebkendő, 3 tallér helyett 3 frt.
12 db igen finom vászonzsebkendő, elegans szegéllyel 5 és fél tallér h. 5 és fél frt.
12 db legfinomabb vászon-batiszt zsebkendő atlasz szegéllyel 6, 7 és 9 tall. h. 6,7 és 9 ft.
Vászon zsebtali készletek 6 személyre 5½, 6, 7 és 8 tallér helyett 5½, 6, 7 és 8 frt.
Több ezer darab batist-Clair- és Linon-kendők finom és gazdag kézihimzéssel darabonként 40, 60 és 80 kr.
Chinai selyem kendők a legujabb szegélyivel, nők számára, darabonkint 90 kr.

Minden vásznaknak, melyek a legtisztában és tartósabban vannak készitve és fonva, szükségkép el kell adatniok.

Minden darabon a rófszám és ár pontosan fel van jegyezve.

Egy igen jó vászon ing, minden férfinagysághoz illő, a nyaknak mértéke kiteendő, 1½, 2½ és 3 tallér helyett 1½, 2½ és 3 frt.
Igen finom Bielefeldi vászoningek, legjobb munka, igen szép ránczos mellel 3, 3½ és 4½ tallér hely. 2 ft 80 kr, 3½ és 4½ frt.
Igen finom Bielef-ldi vászon ingek a legujabb keresztránczokkal vagy egyenes ránczmellel, 4½, 5 és 6 tallér helyett 4, 4½ és 5 frtért.
Vászon férfi-gatyák nyers házi vászonból 1.50, 1.80, 2 ft egész 2.50-ig.
Férfi-Shirting ingek, finom mell betéttel, legszebb mustra minden nagyságban 2, 2½, 3 tallér helyett 2, 2½ és 3 frtért.
Igen szép szines Coton-ingek, a legujabb mustrák 1½, 2 és 2¼ t. h. 1½, **2**, rs 2½ frt.
Női vászoningek, különféle formák minden nagyságban. Nappali ingek, legujabb mustra 1½, 2½ és 3 tallér helyett 1½, 2, 2½ és 3 ft.
Finom vászon ingek, kézi himzés és valódi csipkékkel 3½, 4½ és 7 t. h. 3½, 4½—6 frig.
Női hálóingek finom vászonból 3½ s 4½ t. h. 3½ és 4½ frt.
Finom himzett női hálóingek finom vászonból 6—9 t. h. csak 5—7 frig.
Női nadrágok finom batist vagy finom vászonból 1.50, 2 ft, 2.50 **kr**, finom himzett betéttel és csipkékkel igen elegans készitésmodorban 2.80, 3 ft.
Női éjjeli felöltők, elegans szabás, igen testhez álló, fönnálló vagy visszahajtott gallérral 1½, 2½ és 3 t. h. 1½, 2½ és 3 ft.
Éjjeli felöltők hímzéssel és csipkékkel, legujabb minta 4½, 6—10 t. h. 3½, 4½—7½ frig.
Női alsószoknyák, rövid jelmez- vagy uszály alsószoknyák, legszebb kidolgozat 3½, 4½ és 5½ ft, igen elegansak himezéssel 7½, 8 ft.
Berlini gyapot felöltők és nadrágok urak és nők számára 2½, 3½ és 4 t. h. 2½, 3½ és 4 ft, a legfinomabb gyapot.
10,000 röf ¾ széles Bielefeldi fehér czernavászon, bécsi röfönkint 35 **kr.**
20,000 röf finom shirtinget, röfönkint 25, 28 és 30 kr.
Küldemények postai utánvét mellett az osztrák birodalom minden városába eszközoltetnek, 30 frtra rugó vásárlásnál 6 kendő reádatik.

Czimzés: An die k. k. öst. u. kön. ung. Leinen- u. Wäsche-Niederlage in Wien, Goldschmiedg. 3, im Neuen Bazar.

ZEISLER M.

hirdetmény-felvéti irodája,

minden hirlap számára.

Pesten, király-utcza 60. sz. alatt,

elfogad minden bel- és külföldi lapokba hirdetményeket a legkedvezőbb feltételek mellett, póstai vagy másféle költségek felszámitása nélkül, s esenfelül tetemes lero vatokban részesit.

A legcsekélyebb próbatét elegendő.

Egyszersmind ajánlja az ezzel összeköttetésben levő, minden

honi termesztményekre, ugy mindennemü papirra is kiterjedő

bizományi, ügynöki és pénzbeszedési

üzletét!

ELISMERÉS;

melyet magas állásu és illetékes személyiségek adtak a valódi

HOFF-féle maláta-gyártmányok

ayógyhatásáról mellbajokban, — testi elgyengülésekben — és üdült hurutokban stb. stb.

HOFF JÁNOS urnak

központi főszállitó-raktára.

BÉCSBEN, Kärtner-ring 11-ik szám.

Herczeg **Blücher** wahlstadti czukorgyára 1868. apr. 30. tett megrendeléseket maláta-kivonatokra. — **Ő exája Gablenz** tábors ernagy kormányzó kijelenté, **hogy ő személyesen győződött meg a Hoff féle maláta gyártmányok rendkivüli gyógyhatásáról.**“ Ugyan igy nyilatkoztak a porosz miniszter gr. **Bismark** és Heydt ő exái; ez utóbbi azt mondá, **hogy a Hoff féle maláta készitmények semmi kivánni valót sem hagynak maguk után.,, Oettinger Wallenstein** herczeg igy irt; **„emberi kötelességemnek ismerem, hogy a Hoff féle maláta gyártmányok kitünő gyógyerejét nyil an bevalljam“** Elsner-Aderdorf államminiszter pedig elismerte a **Hoff-féle maláta készitmények gyógyerejét az ő magán betegápoldájában.**

„Önnek maláta egészségi csokoládéja — irja dr Raudnitz — fel tünő sikert mutatott melibetegségeknél, testgyöngüléseknél és üdült hurut bajoknál.“ — Párisból ily elismerő nyilatkozat érkezett: Egy egész éven át szenvedtem légeső gyulladásban, miálta! elgyengülvén, étvágyam s álmam el vesztém. Egyik legjobb párisi orvos, dr. Lucco tanácsolta, használjam önnek maláta kivonatát, ezen tanácsnak és ön jeles szerének köszönhetem teljes egészségemet. De Guillaume. 31. rue de Londres.

Miután pedig több gyár készíti a maláta-kivonatot, kérem a t. közönsége hogy azon maláta-készitményt, mely a Hoff János czégjelét nem viseli, tulaj don érdekében visszautasitsa.

Fél árért,

!! Visszavonhatlanul végeladás !!

Nagy árleszállitása az osztrák birodalomban létező legnagyobb cs. k. kizár. szabadalmaz.

tiszta vászon és kész fehér-ruha

gyárnak, BÉCSBEN,

Tuchlauben, 11-dik szám alatt, a Gunkl-féle házban.

Már rég nem okozott egy végeladás oly nagy feltünést, mint a kicsiben. eladása (detail Verkauf) a cs. kir. szabadalm. gyárnak, Tuchlauben 11. sz. alatti Tény az, hogy több mint 30,000 darab finom férfi- és női fehérnéha, minden nagyságban, é tékének felett eladatik. A t. cz. közönségnek nagyobb kényelmére levélbeli felszólitásra minden fő- és tartományi városba minden fehérnéha-nemü kból, vásznakból, zsebkevalókból és asztalkendőkből postai utánvét mellett mustrák küldetnek kivalasztásra, a meg nem tartott rákért pedig a pénz azonnal visszaküldetik. Az eladás kezdődik szerdán, febr. 7-én és folytatatik mindaddig, mig az árukészlet tart.

Vászon férfiingek, közönségesek 1.70, 2.50, 2.80 és 3 frtjával, a legfinomabb belföldi vagy Rumburgi vászonból 3¼, 4½ és 5½ frtjával, a legfinomabb vászon és batist ingek 6½, 7½ egész 9 frig, himezett vászon-mell-betéttel 6½, 7½ és 8-tól egész 10frig.

Fehér Shirting ingek szép ránczos mellel 1.80, 2 ft, 2.50 és 2.80 kr Angol Shirting 3 ft 3 ft 50 kr. Angol fehér báli ingek vászon mellel elegans kiállitásban és egyenes vagy kereszt mellránczokkal, legujabb mustrák (dessins) 4.50, 5.50 kr.

Szines ingek valódi moso mustrákban 1 ft 50 kr, 1 ft 80 kr és 2 ft 30 krjával.
Szines angol Shirting ingek Nouvotes 2.80, 3 ft és 3 ft 50 krjával.

Egyszerü vászon női ingek 1 ft 70 kr, 2 ft 50 kr. és 2 ft 80 krjával igen elegansan himezett női ingek 3 ft 3 ft 50 és 4 ft 80 krjával, a legfinomabb vászonból, csipkékkel és himezéssel 5½ frt és 7—10 frig. Vászon női hálóingek hosszu ujakkal, gallérral és manchettekkel 3½ és 4½ frjával, legujabb és gazdagon himezve 5½ ft és 7—9 frig.

Női felöltők (Nacht Corsets) 1 ft 50 kr, 1 ft 80 és 2 ft 50 krral, női felöltők, igen finom himezéssel 2 ft 80 kr, 3 ft 50 krral 4 ft 50 krig, igen finom Batist felöltők, a legelegansabb 6½, 8½, 9 frjával, fésülköző köpenyek bő vagy szük ujakkal 3½, 5½ és 7½ frjával. Női nadrágok finom percailból 1 ft 50 kr 1.80 és 2 frjával. Női nadrágok igen finom himezéssel 2 ft 80 kr, 3½ frtjával. Női alsószoknyák barchent vagy finom Shirtingből 3½ és 4½ frtjával, Igen finom alsó szoknyák 5½, 6½ és 7½ frjával Női háló főkötők a legfinomabb vászonból himezve 1 ft 50 kr, 1 ft 80 kr, 2 ft és 2 ft 50 krjával.

Vászon zsebkendők, urak és nők számára ¼ tuczat 80 kr, 1 ft, 1.50 és 1.80 krjával, igen finom vászon zsebkendők 2½ ft, 2.80 kr 3 frt és egész 4½ frig Batist vászon zsebkendők 2 ft, 2½ ft, 3½ ft, 4½ ft egész 5 frig. Chinai batist zsebkendők szegéllyel (bordure) ½ tuczat, 2½ egész 3 frig.

1 darab 48. röf vászon ¾ széles, 17½ 19—21 frig. — 1 db 50 röf igen finom vászon ¾ széles 23, 25, 27—31 frig. — 1 db 50 röf legfinomabb fonott batist vászon (Batist-Weben) 35, 37—43 frtig. — 1 drb 30 főfos házifonaték, (Handgespinst) házivá-zon 9, 10½, és 11 frjával, finom fehér percailok röfonként 25, 30 és 25 kr.

6 személyre szi alik észlet, asztalterito hozzavaló asztalkendőkkel 5 ft, 7 ft 50 kr, legfinomabb damaszt 9—11 frig. 12 személyre egy asztalterito 12 asztalkendővel 10—13 frig. Adlasz-Damaszból 20—28 frig. Vászon asz.alkendők 6 személyre 1 ft 80—2.50 krig. Asztalkendők vagy törülközők ½ tuczatja 2 frt 50 krtól 3 frt 50 krig.

Otven forintig terjedő vásárlásoknál egy 12 személyre való asztali készlet ráadatik.
Férfi ingekre vonatkozó megrendeléseknél kéretik a nyaknak téknek kitétele.

Czim: Central-Depot der k. k. ausschl. priv. Leinen-Wäsche-Fabrik. Tuchlauben Nr. 11.

FRISS CSIRAKÉPES

GAZDASÁGI

VETŐ-MAGVAK.

Franczia luczerna legszebb.	Olasz fümag.	Tarlórépa fajok kerek fehér,
Belföldi „ „	Angol fümag (kertekbe.)	hosszu fehér.
Stájer veres lóhere „	Fümagvegyület pázsitnak.	
Fehér réti here „	„ nedv. rétbe	Legujabb gabona fajok.
Török-Baltacim. (Espacette)	„ száraz „	Mindenféle olaj növények u.
Biborhere egy éves herefajok.és több	Burgundi répa sárga	m. Gomborka,
	„ „ veres.	Lenmag belföldi.
	„ „ fehér	„ valodi rigai.
Legjobb takarmány	és több répa fajok.	Repcze belföldi nyári.
fümagvak.	Sárga murok-répa fajok ta-	„ ujse landi nyári.
Franczia fümag.	karmánynak.	„ esernyő alaku téli.

Eredeti amerikai dohány magvak az Árjegyzék szerént.

Fözelék és virág magvak

melyeket a külföld elismert és legjobb forrásaiból személyesen vásároltam és választottam, tehát ha valamivel azok árai magasabbak is, de a nagy érdemü gazdálkodó és ketészkedő közönség biztositva lehet a legjobb faju magvak vételéről. Mindezek nagyban valamint kicsinyben jutányos áron kaphatók

FÖLDESSY LAJOS

magkereskedésében.

a „NAPRAFORGÓHOZ“

Pesten, aldunasor I-sö szám.

Az Árjegyzék kivánatra küldetik azonnal bérmentve.

HÖPFNER GYULA

órás

megnagyobbitott óraraktára,

Pesten, kigyó-utcza 4. sz. a.

a Steidl-féle házban.

a „magyar czimerhez,“

ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindenféle

párisi bronce-, inga- és zsebórákból,

valamint legujabb s legtökéletesb

iroda-órákból,

melyek megvételénél

egy évi jótállás adatik.

Valóban jól járó czüst czilinder . .	12	frt.
„ „ „ horgony . .	17	„
„ „ arany czilinder . .	30	„
„ „ „ horgony . .	40	„
„ „ „ amerikai cylinder .	10	„
„ „ ingaóra 8ad napi felhuzással, fertály és óratitő szerkezettel	60	„
„ „ inga óra ütőszerkezettel .	37	„
„ „ inga óra . . .	20	„

Finom arany és ezüst lánczok a legmérsékeltebb árakon.

Mindennemü órák kijavitásra felvétetnek és jótállás mellett a legjobban és legjutányosabban kijavittatnak. Vidéki megrendelések a legpontosabban teljesitetnek.

Pest 1869 Gyorssajtónyomása az Első magyar egyesület könyvnyomdának (Büchler, Harsányi Nagy) 3 korona utcza 18 szám alatt.